

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

*Ένας λαός θρώνεται άμο
δειξη πώς δε φοβάται την
αλήθεια.—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φυ-
σικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 23 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗ ΑΡΙΘΜ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 288

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΨΥΧΑΡΗΣ. Τρία λόγια (συνέχεια).
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Ιστορικά ξεγυμνώματα
(συνέχεια).
ΠΕΤΡΟΣ ΒΛΑΣΤΟΣ. Πραγματισμός.
Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Τα Γεωργικά του Βιργιλίου.—Βιβλίο
δεύτερο (τέλος).
ΚΟΥΛΟΥΒΑΤΟΣ. Έργα και ημέραι — Ειρήνη Δευ-
τρίου.
ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ. Από την κλινική του καθη-
γητή κ. Φωκά.
ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ. Πώς θα βρέσει την
καμπάνα ;
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΞΕΓΥΜΝΩΜΑΤΑ*

§ 13

Ο Παναγιωτάκης ο Νικούσης.

“Ας ακολουθήσουμε την παράδοση, κι ες του
δώσουμε ξέχωρη θέση του Παναγιωτάκη, του πρώ-
του δημογενή μας Μεγάλου Διαρρηνέα, με σκοπό ό-
μως όχι πανηγυρικό, και μήτε καν ιστορικό, καθώς
κάνει ο χρονογράφος μας, ξεχνώντας πως με τέ-
τοιες περιστάσιμες δήγησες της ζωής των ανθρώ-
πων εκείνων άλλο δε μας φιλεύει παρά μερικά κεφα-
λαία Τούρκικης ιστορίας. Έπειδή, τί βρίσκουμε
που να φωτίση τα καθαυτό εθνικά μας, ότα διαβά-
ζουμε ή του Νικούση τάχροβατικά πηδήματα από
Τούρκα σ' Αουστριακά σφύρανα ή του Μαυρο-
κορδάτου τά περίφημα διπλωματικά μεγαλυργήμα-
τα ; Κοιτάζτε όμως αγιάτρευτη ματαιότητα. Μόνο
και μόνο επειδή είταν αίμα μας οί Δραγομάνοι της
Πόρτας, κόβουμε φύλλα της Τούρκικης ιστορίας και
τά παραχώνουμε στη δική μας. Κι όμως έμεις πρώ-
τοι θα γελούσαμε αν κανένας χρονογράφος, ες πούμε
της Κόρσικας, μας έβαζε και τό δρξμα του Ναπο-
λέοντα σφ' ιστορικά του.

Λές κ' είναι ο Πλούταρχος και δηγεται του 'Α-
ριστειδή ή του Τιμολέοντα τις αρετές. Τέτοιο είναι
τό ύφος, τέτοιο τό καμάρι του ιστορικού μας. Μπο-
ρουνε να τάνοίζουνε και να τά διαβάσουνε όσοι τά ό-
ρέγονται. Θα την ακολουθήσουμε κ' έμεις, καθώς
είπαμε, την παράδοση, μα για λόγους μήτε πανη-
γυρικούς, μήτε ιστορικούς, παρά για λόγους ψυχο-
λογικούς. Για να δούμε τί λογής τύποι είταν αυτοί
οί μεγαλάνθρωποι, και κατά που φυτούσε ο χαρα-
κτήρας τους, αν είχανε τέτοιο πρξμα.

Λοιπόν ο Νικούσης. Γούναρη γιός, στού Λούκα-

ρη τον καιρό, και μαθητής του ιεροκήρυκα του Σύ-
ριγου. Αυτός τονέ δίδαζε τά Έλληνικά. Άλλού έ-
μαθε περσικά, άραβικά και τούρκικα. Στην Ιταλία
πάλε διδάχτηκε λατινικά, ιταλικά, μαθηματικά κι
άστρονομία. (Σημειώστε που στα ιταλικά του μα-
θήματα δεν αναφέρνεται μήτε ρητορική μήτε μετα-
φυσική δικό μας μονοπώλι αυτό). Άρχισε τό στά-
διό του Δραγομάνος της Αουστριακής Πρεσβείας.
Μιά από τις πρώτες του διπλωματικές δοκιμές εί-
τανε, να παρακινήση τους Τούρκους, όταν έστειλαν
Πρίσθη στη Βιέννα, τά συστατικά γράμματα στον
Αυτοκράτορα να λέν 'Εσείς κι όχι 'Εσύ. Οί Τούρ-
κοι όμως πολυ λογικά του άπάντησαν πως αφού ο
Σουλτάνος λέει 'Εγώ για λόγου του, γιατί να πο-
ταίνονται στον Αυτοκράτορα πληθυντικά ; Και πέ-
ρασε των Τούρκων ο λόγος. Τόνομά του ως τόσο με-
γάλωνε, και σε λίγον καιρό γίνεται και της Πόρτας
Δραγομάνος. Πώς είχε μεγάλα νοητικά χαρίσματα
είναι βέβαιο. Είδεμ ή πως άλλως θα καταφερνε να
μένη και ξένης Πρεσβείας, και της Τουρκίας Δρα-
γομάνος ; Χρόνια τό βάσταζε τό διπλό αυτό υπούρ-
γημα και με τόση τέχνη, που μια φορά δε φαίνε-
ται ναμπλεζε. “Ας μκντέψη τώρα ο άκνηγώστης με
τί λογής ήθικές αρχές μπορούσε να περπατη σε τέ-
τοια άγγύλια άπάνω ο Παναγιωτάκης, κι όμως να
μην άγγυλώνεται.

Τέτοια είταν τά ψυχολογικά τους των ανθρώ-
πων εκείνων. Κράταγε κάποιον φωτερό φκνό ή ψυχή
τους, μα δικό της δρόμο δεν είχε. Η εθνική ή συ-
νειδηση έλειπε, έλειπε λοιπόν και κάθε άλλη συ-
νειδηση. “Αρα ο φανός εκείνος δεν μπορούσε να ναι
της Αλήθειας, παρά της πιο κοινής νοημοσύνης, της
γυμνης εκείνης κι άδιάντροπης ξυπνάδας που από
τότες κι από πολυ προτήτερα έγινε τάγαπητότερο
είδωλο της ρωμαϊκής ψυχής, που ακόμα σώζεται
και λατρεύεται μ' άφοσίωση άπελπιστική.

Ο Βεζίρης ως τόσο που ανέβηκε τον Παναγιω-
τάκη σ' άψηλό του αξίωμα, ο περίφημος ο Μεχ-
μέτ Κιουπριλής, με τέτοια φιλά πράματα δεν είχε
μήτε όρεξη μήτε σφερό να σκιστίξεται. Αυτός, που
έκοψε τριάντα χιλιάδες δημόθησκούς του, που κρέ-
μασε έναν Πατριάρχη, τον Παρθένιο τον Τρίτο, κ'
έναν Αρχιεπίσκοπο, τόσο αγαπούσε τον Παναγιω-
τάκη, που αν άπόθνησκε τονέ σύστησε στο γιό του,
τον ακόμα πιο περίφημο 'Αχμέτ Κιουπριλή, τον
καταχτητή της Κρήτης.

Τον άπαντούμε κατόπι και σ' άλλες, πιο δύ-
σκολες και πιο πολύπλοκες ύποθεσες που με τέ-
χνη μοναδική τις ξεμπέρδευε, και πάντα “άπανω-
βούτυρος έβγαινε”. Τις άφίνουμε όμως, για να ρθουμε
στην καθαυτό άποθέωσή του, ότα συνόδεψε τον Κιου-

πριλή στην έκστρατεία της Κρήτης. Από τά 1644
βαστούσε ο Κρητικός ο πόλεμος. Ο Χάντακας είχε
πολιορκηθή δυό φορές, και τώρα είταν ή τρίτη πο-
λιορκία του. Έπεσε στα 1669, κ' έγινε ή Κρήτη
από Βενέτικη Τούρκικη. Το μεγάλο και φοβερό δρξ-
μα τό περιγράφει, καθώς ξέρουμε, ο Μπουνιαλής ο
Ρεθεμιώτης. Το καθαυτό δρξμα όμως, ή καθαυτό
φρίκη του είναι που κι από τό μέρος τω Βενετών,
κι από τό μέρος των Τούρκων, Έλληνες παραστε-
κν και πρωταγωνιστούσαν όταν ήρθε ή κρίσιμη ώ-
ρα. Ο Ανάντης κι ο Σκορδύλης από τη μια, ο Νι-
κούσης από την άλλη. «Παράδοξο παίγνιο της τύ-
χης» τόνομάζει αυτό ο ιστορικός μας, και πηγάνει
παρακάτω, επειδή βιάζεται να έγκωμιάση την ευ-
γλωπτία του ήρωά του. Τόσο “παράδοξο”, μα τό
ναι, που δεν ξέρουμε κ' βρίσκαται άλλου παρόμοιό
του. Να γίνεται ο νεοκώρης μεσίτης ανάμεσα σε
δυό κλέφτες για τό δικό του τό χτήμα.

Μόλις πρόφταζε ο Παναγιωτάκης, πριν άποθά-
νη από ξαφνική, να κάμη ένα τοίλάχιστο καλό στην
Έκκλησία του έθνους του, γλυτώνοντας τ' Άγια
Χώματα από τους Δουτικούς, και καθιερώνοντας τα
δικά μας. Αυτό όμως τους αφεντικούς του δεν τους
πολυπείραζε.

(άκολουθεϊ)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΤΟΥ ΒΙΡΓΙΛΙΟΥ*

ΒΙΒΛΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Κι' αφού οί κλαδιές ριγίστηκαν ακόμα σου άπο
Τη γής ν' άνοίγει τό συχνό τρογύρον στα κεφάλια,
Και ν' αναρρίχνης τη σκληρή δικέλλα ή να δουλεύεις
Βαθειά τό χώμα μ' άλατρο, κι' ανάμεσα στα ίδια
Τάμπελια τά καματερά που άναγαχτούν να στρίφεις
Και τότε και τανάλαφρα καλάμι να ταιριάσεις,
Και βέργινα γδαρά γαβδιά, και φράξινα παλούκια
Κι' άδρανά δικράνια, που σ' αυτών τες δύνουμε θα
[μάθουν

Τα κλήματα να στριχτούν, και ν' άψηφούν άνέμους,
Και ν' άνεβοούν πατώματα στους τρίψηλους φιληγάδες.
Κι' όταν τό πρώτο τό κλαδί με φυλλωσιά καινούρια
‘Αξάνει, πρέπει να φυλάς τες τρυφερές τες άκρες.
Κι' όταν ο πρώτος ο βλαστός στες άδρες άνεβαίνει,
Και ρίχνεται στον οφρανό με τά λουριά νταιμένα,
Αέν πρέπει με του κοπιδιού την κόψη να τες γγίξεις,
‘Αλλά κρατώντας γυριστά τά χέρια αν άγγύστρια,
Καμπόσα φύλλα θένα σπας για να τά ξαναρθόνεις.

*) Η άρχή του στο 286 φύλλο.

Η άρχή του στον αριθ. 281.

κάποιες φράσεις ή κάποια κομμάτια, που πετάγονται εδώ κ' εκεί και μας αφήνουν να ξυνοίξουμε μερικά απ' τα πιο σπάνια προτερήματα, κάποια πείρα του κόσμου, κάποια βα είδ παρατήρηση και κάποτε κάποτε δύναμη στο ζουγράφισμα των χαρακτήρων. Δέ μας ενδιαφέρει αν το μοντέλλο που πήρε ο ζουγράφος έχει αξία ή όχι. 'Εκείνο που ζητάμε είναι να μας το ζουγραφίσω με ακρίβεια. Και τη δύναμη αυτή δε θα μπορούσαμε να την άρνηθούμε στην κ. Δεντρινού, όταν διαβάζουμε τις τόσο καλές ζυγαδμένες παρατηρήσεις προπάντων για το χαρακτήρα των γυναικών, που πλημμυρίζουν τα δηγμάτα της. Και οι παρατηρήσεις της έρχονται τόσο φυσικές που κι' αν το βιβλίο αυτό είχε τυπωθί άνώνυμα, πάλι θα μπορούσαμε να στοιχηματίσουμε πως ο συγγραφέας του είναι γυναίκα. Γιατί όπως ένας ζουγράφος όταν βρεθί μπροστά σ' ένα λουλουδι κοιτάζει μονάχα τη χάρη του και την όμορφιά του, χωρίς να τόνε μέλη να μάθρ αν το λουλουδι αυτό εΐταν άνάγκη να ποτίζεται πρωί και βράδυ για να μεγαλώσρ, ή αν χρειάστηκε να του βάλουν στη γλάστρα του καστανόχωμα για να μη μαριθί, έτσι κι' ο άντρας στη γυναίκα τις περισσότερες φορές, δε βλέπει τίποτ' άλλο παρά την όμορφιά ή την άσκημιά, τη χάρη ή την άδεξιότητα, κάτι τί που μας έμπνέει τη συμπάθεια ή την αντίπαθεια, και πολύ λίγο σκοτίζεται να μαντέψρ, τα πάθη, τα μίσρ, τις έχθρες, τις ζήλιες, τις αντίπαθειες ή και τις φιλίες άκόμη, που μπορεί να γεννιούνται μέσα στα χαριτωμένα αυτά κορμιά, από άφορμες που αυτές τις περισσότερες φορές, ούτε φαντάζεται πως μπορεί να υπάρχουν στον κόσμο, που μπορεί να τις γεννήσρ ένα κομψοκομένο φουστάνι και για τις κοτσμπολιές που μπορεί να ειπωθούν έξ αιτίας σου στα οικογενήματα των γυναικών.

'Η κ. Δεντρινού δεν επιμένει πολύ σε τίποτα. Κι' αυτό που γι' άλλους μπορεί να είν' έλλάτωμα, γι' αυτήν γίνεται το ποιδ πολύτιμο προτέρημα, γιατί πολλές φορές την κάνει με δυο λέξεις να μας δίνρ ζωντανό το χαρακτήρισμό ενός προσώπου. Και τα πρόσωπα αυτά γίνονται σωστά σύμβολα· κάθε που ο τεχνίτης κεί που πολεμάει ν' αντιγράψρ ένα κομμάτι από τη ζωή, θυμάται πως έχει και κάποιες άλλες ύποχρέωδες του πατριώτη και ξεσπάει κατά της κοινωνικής μας σαπίλας ή με τη σοβαρή φωνή του' άφορισμού, ή μ' ένα φαρμακερό εϊρωνικό γέλοιο που έρχεται σαν αντίπαλος στα λόγια που στο σύντημο πρόλογό της λέει στις Ρωμαιοπούλες: «Μη με βγάξετε ψεύτρα, άδερφάδες μου. Στα χέρια μας είναι κι' από σας δεν το κρούσω πως ποτέ δεν έπαψα να έλπίζω σε μια μακρινή ίσως μ' βέβαιη 'Εθνική άναγέννηση». Και στην άναγέννηση αυτή τη μακρινή ίσως, που κι' από τώρα μπορεί κάπως ν' άρχισρ, ή κ. Δεντρινού, σαν τίμια

πως μ' άφτά μου τα λόγια ένωώ τους δασκάλους. Κάμποσα γράμματα μου ήρθαν κι από φίλους κι από φιληνάδες της δημοτικής, να μου τον κομματιάσουνε τον καμένο το Νουμά. Τα ψεγάδια του σίγουρο πως θα τ' άχρ (δ). Μα να είστε βέβαιοι πως και το Θεό να βάζατε διορτυνή, θα γυρίζανε οι 'Αθηναίοι να τον άλλάζουνε την άλλη μέρα. Τέτοιος δ Ρωμιοός και τέτοιοι όλοι μας. Η άλλαγή μ' άρρείσει. Τάναθεματισμένα μάθρα χρόνια της σκλαβιάς! 'Ισως της το χρωστούμε και τούτο. Τέσσερις αιώνες, άλλαγή δεν είδε δ Ρωμιοός. 'Ασάλεφ-η πλάκα του καταπατούσε το κεφαλι. Με τη λεφτεριά, πήρε την άνάσα του, δ νοός του άερίστηκε, σε βαθμό μάλιστα που κατάντησε άνειμούρι, δηλαδή που γυρίζει κατά πως το φέρνει κάθε άνεμος που φυσά. φαντασία ή καπρίτσιο.

5) 'Έχει ένα πολύ μεγάλο, άνυπόφορο μάλιστα, που δεν ξέρουμε φαίνεται να κίμουνε την τυπογραφική διορρωση, κ' έτσι σε πολλά μέρη μου άρχνίσανε την 'Αρρωστη Δούλα, σε τρόπο που και το νόημα και τη γραμματική μου χαλάσανε. Δέν παρακαλουθούνε λέξη για λέξη το κείμενο με το τυπωμένο και γίνονται τα λάθια. 'Εμείς όμως, τώρα που το ζήτημα είναι και για τους τύπους, χρέος μας να τα βάζουμε άπαράλλαχτα όπως τα γράφουμε. Θα τάξιωθούμε κι από το με τον καιρό.

πατριώτισσα, βάζει το λιθάρι της. Γιατί άφιερώνοντας στις Ρωμαιοπούλες τα δηγμάτα της δεν τους χαρίζει μονάχα ένα έργο φιλολογικό, άλλα και κάτι περισσότερο. Τους βάζει μπροστά στα μάτια τους την άληθινή τους τη ζουγραφιά και τις αφήνει να δούνε τα χάλια τους, τα καλά ή τ' άσκημα και να διαλέξουν, όσες μπορούνε να κάνουν, το δρόμο που πρέπει να τραθήσουνε για ν' ανοίξουνε καθώς το λέει ή ίδια «καινούργιους όρζοντες» και να γίνουν περισσότερο «μάννες και λιγότερο γυναίκες του όλοιοι».

Και δεν είναι μονάχα ή πατριώτισσα και ή παρατηρήτρα της κοινωνίας που μας μιλάει, άλλα συχνά κ' ή ποιητική ψυχή που εύκολα δένει τα άιςτηματά της με το βούισμα της θάλασσας ή με μια άχτίδα του φεγγαριού. «Μείνανε λίγην ώρα σιωπηλοί κοιτάζοντας ένα κομμάτι τούρανού που άρχισε να σπομφέγγρ κ' έπειτα με φωνή σιγανή σα να μην ήθελε να ταραξρ την ήσυχία που βασίλευε: Τέτοια ώρα, τούπε, αίστάνεται κανείς την άνάγκη της ήλιος και της αγάλης για να μπορί να πθ ότι με φροντίδα φιλάργυρου έχει κλειδώσρ στ' άπόδαθα της καρδιάς του». Τι άλλο είναι αυτές οι γραμμές παρά οι άκόλοιοι: στίχοι που στον 'Εμπορο της Βενετίας. βγαίνουν από το στόμα του Αργέντζου, όταν άγκαλιωσμένος με τη Γεσδικά, κάθεται στο περιόλι κάτω από τις άχτίδες του φεγγαριού; «Το φεγγάρι λάμπει. Μια τέτοια νύχτα κάποτε, ένώ ο ζέφυρος φιλόσε γλυκά τα δέντρα: μια τέτοια νύχτα βέβαια ο Τρωίλος θάνέθηκε στο τείχος της Τροίας και θάψισε την ψυχή του να τρέξρ κατά τις έλληνικές σκηνές, εκεί που άναπαύοτανε ή Χρυσνίδα!» Γι' αυτό τελειώνοντας αυτές τις λίγες γραμμές δε μπορώ να κρατήσω κρυφή κάποια ευκή που γεννήθηκε μέσα μου όταν μαζί με τους ήρωες του «άσυνήθιστου τύπου» βρέθηκα στο «ψήλωμα του κάτω δρόμου» που «άπό κεί ξανοίγει κανείς περισσότερες χάρες» και ξάνοιξα κ' εγώ μαζί τους «το Πεντικονήσι σαν ψεύτικο στη μέση της θάλασσας, κι' άπέναντι τον καταπράσινο λόφο».

Και ή ευκή αυτ' είναι γλήγορα να δούμε την Κερκυραία ποιήτρα, έξω πιά από την κατά συνθήκη ζωή, να μας οδηγίσρ «μακριά απ' το θόρυβο» όπως το λέει και ή ίδια και κάτω από τον ίσκιό των δέντρων κι' άντίκρ από το φωτολουσμένο καθρέφτη της θάλασσας, στις όχτες των ρουακιών κι' άπάνω «στους καταπράσινους λόφους» να μας ξαναδείξρ πάλι τους «άσυνήθιστους τύπους» άλλα κάπως πιο άπειρους του κόσμου, και λιγότερο έπηρεασμένους από την κοινωνική ζωή, και αντίθετα από τώρα που είτε άπο άπλή ιδι: τροπία είτε από τεχνική άνάγκη, μας κάνει να τους άποχωριστούμε τη στιγμή ίδια-ίδια που άρχίζουμε να τους συμπάθουμε, να μας άφήσρ άνάμεσα από κάποια χινοπο-

'Εγώ πάλε, τί να σας τα μαθώ; Να το ξέρετε, φράγκεψα, έπειδή και τρελλάινουμαι για τη συνέχεια. Είναι το μόνο γιατρικό στα κκα που βλέπουμε. Να δήτε κιόλας πως ή συνέχεια, φτάνει καλή να είναι ή άρχή, δια λίγο λίγο τα διορθώνει. Με την άκαταστασία όμως χειροτερεύουνε όλα. Κ' έτσι νομίζω πως κάμποσοι φίλοι μας, άντις να θυμώνουνε με το Νουμά και να μην το καταδέχονται τάχα να γράφουνε σε μια φημερίδα, όπου γράφουνε οι περισσότεροι από μας, πολύ πιο ήρωικά, πολύ πιο γενναία, πολύ πιο πραχτικά θα φερθούνε, αν καταλάθουνε το γενικό το σφύρο, και το σφύρο το γενικό είναι, ν' άχουμε πάντα το ίδιο φύλλο και πάντα να είμαστε όλοι μας ένα.

Δέν έχω πιά πολλά να σας άραδιάσω για να ποσώσουμε τα ιστορικά του τόμου μας άφτουνού. 'Ακολουθίστε όμως την ίδια τη χρονιά, 1903, ένα περιστατικό που τιμή και καμάρι του βιβλίου μου είναι να αναφέρω τουλάχιστο με δυο λόγια. Δημοσιόφτηκε τότες ή Τρισέβγενη του Παλαμά κι' απ' όσα δ Παλαμάς δημοσιόβει, έπρεπε όλοι μας κάτι να αναφέρουμε, μια λεζούλα, έναν τύπο στα δικά μας. Του άφιέρωσα ένα μικρό άρθρο, και με χαρά μου το ζανατυπώω, έπειδή στον άγώνα μας ένας στίχος του

ριάτικα δειλινα ή κάποια άνοιξιάντικα βράδια, ν' άκολουθίσαμε το ξετύλιγμα του όνειρου τους και το τέλος του.

Παρίσι ΚΟΥΛΟΥΒΑΤΟΣ

ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΔΙΗΓΗΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΡΩΣΤΟΥΣ

'Αριθ 5.

Δημοτικό Νοσοκομείο «'Η 'Ελλίς». Κλινική του καθηγητή κ. Γερόσιμου Φωκά. «Αϊθούσα 'Ασκληπιός».

'Ιωάννης Ξαρχάκος έχει τραυματικό έκτρίπιο στο άριστερό κάτω ματωσίνορο (το μάτι μου έχω χτυπήσει μ' ένα ξύλο) είναι από το Μαλίεβρι (Μάνη), 18 χρονώ και δουλεύει στα χτήματα του.

«'Ημουν στο σχολείο μαθητής κ' εκεί που παίζαμε με κάτι άλλα παιδιά ένα παιχνίδι: χτύπησα σ' ένα ξύλο κ' έκοψα από κάτω το στίνορο. Ήτανε κάτι άγριλιές εκεί και πήγα να περάσω από κάτω κ' ένα ξύλο με χτύπησε στο μάτι μου και μόκοψε το άποκάτω στίνορο· μόλις τόκοψε, ήρθ' άδερφός μου με το θεό μου και με πήραν και με πήγαν άμέσως σ' ένα γιατρό στο Γύθειο· μούκαμε ένχειρίση ένας γιατρός μόλις πήγα, άλλα δεν έπιασε· μου τόρραψε άλλα σάπισε το κρέας και ξανακόπηκε· και πέντε φορές μου τόρραψε και μου το ξαναράραψε, άλλα δεν έπιασε· ύστερα έμεινε έτσι ένα στίγμα· μικρό όμως, όχι όπως ήτανε· και μου είπε θα σφαλίση· άλλα ύστερα περάσανε τρία έτη και δε σφαλίσε· έτρεχε όλο δάκρυο· κι' άμα έργαζόμουνε ρεθίζετο το μάτι μου και κοκκίνιζε, και με πονούσε και καμμιά φορά· κι' άποράσινα κ' ήρθα 'εδώ· έπειδή μου είπανε είναι καλοί γιατροί 'εδώ, ήρθα· μόλις ήρθα άμέσως μπήκα 'εδώ στο Νοσοκομείο· ήρθα στην πρώτη του μηνός και μου κάμαν ένχειρίση στας πέντε. 'Υστερα από την ένχειρίση, στην πρώτη άλλαγή, έδειχνε ναχε πιάσει καλά· έπειτα, όταν μου το ξαλλάζανε, είχε κοπή ένα ράμμα στην πάνω μεριά· ύστερα μούειπαν ότ' θα το ξαναράραψουν εκεί στην άπάνω μεριά και πιά δε θα μείνη τίποτε· αυτό· τίποτις άλλος.

Είναι τρία έτη από τον καιρό που ένα κλαδί

ζυιάζει περισσότερο από μάλαμα, και περισσότερο από άλάκαρο άσκέρι σημαίνει ένας άθρωπος σαν τον Παλαμά.

Τα δυο μου άρθρουάκια για το Διαγωνισμό ξηγιούνται και μονχά τους Θεό δήτε πικρακάτω πόσο δύσκολο μου σταθήκε να βγάλω τη φυλλάδιούλα του Διαγωνισμού, ίσια ίσια σ' έναν καιρό που είτανε κιόλας άνάγκη να βγίη. 'Ας είναι καλά δ 'Ηλίας Στάθρος που μου έδωτε χέρι και δημοσιόψα τότες τα χαριτωμένα τα δηγμάτα του. 'Ας είναι καλά κι δ Φιλήντας που στον άκόλοιο διαγωνισμό, βραβέφτηκε ή Γραμματική του. 'Αργησε να τυπωθί, γιατί κι δ ίδιος άργησε να μου τη στείλη διορθωμένη και ξαναχυμένη. 'Αντίς μικρή μάλιστα που την είδα, σαν την πρωτόλαβα, μεγαλώσε, φαίνεται, στο ταξίδι κ' έγινε διτομη. Για τη γραμματική του Φιλήντα, που σε πολλά μπορεί να μας σταθί χρησίμη, θα μιλήσω και στον πρόλογό της, ώστε δε χρειάζεται από τώρα να σας τα λέω.

Είναι περίεργο πως ξεχνούνε στην 'Ελλάδα, ξεχνούνε μάλιστα περισσότερο απ' ό τι πρέπει, γιατί τα σφάλματά του πρέπει κανείς να τα θυμάται πάντα. Μόλις περάσανε δυο χρόνια και τα φοιτητικά μήτε άθρωπος τα συλλογιότανε. 'Η δημοτική,

δέντρου του εξέσχισε το κάτω βλέφαρο, όπως μας διηγείται ο άρρωστος: το εξίσχιμα έγινε όλίγο παραιξώ από το δακρυϊκό σημεϊο· κ' έγινε με τέτοιον τρόπο πού το βλέφαρο χωρίστηκε σε δύο μέρη, ένα προς τα έξω, το μεγαλύτερο, πού κάνει όλο σχεδόν το βλέφαρο, κ' ένα προς τα μέσα, μικρότερο, ίσια με μισό εκατοστόμ' άπάνω-κάτω, πού έχει μαζί και το μέσα κανθό. Πέντε φορές έγινε ή έγχείριση, πάντοτες χωρίς επιτυχία· όταν ήρθε στην κλινική μας, είχε γίνει ούλή στα χείλη της πληγής και το έκτρόπιο είχε μεγαλώσει· είχε αδιάκοπη δακρυόρροια και είχε επιπεφυκίτιδα. Στις 8 του Φλεβαριού φέτος τούγινε στο άμφιθέατρο έγχείριση ξαναπλαστική από τον καθηγητή μας κ. Φωκᾶ· τούγινε ραφή, άφου πρώτα νεαροποιήθηκαν τα χείλη της πληγής κ' άφου με μιά χαλαρωτική τομή κάτω από το βλέφαρο έγινε δυνατό να πλησιάζουν και να κρατιούνται ευκολώτερα τα χείλη της πληγής το ένα κοντά στο άλλο.

Αριθ 6.

Μιχάλης Παγώνης· από τή Χίο, 40 χρονῶ (40 είμαι, 42 είμαι, δε θυμάμαι), γεωργός (λεσπέρης)· (έχω ένα όγκος στην καρπέλλα), έχει σάρκωμα του δεξιού κόγχου του ματιού.

«Κατά το Σεπτέβριο μήνα μου πρησιαστή σαμ πούναι τώρα·κατά το Νοέβριο έφυγα από τή Χίον κ' ήρθα εδώ· πήγα στον καθηγητή το Φωκᾶ και του τόπα και μου τόβγαλε· έφυγα από 'δώ και πήγα στη Χίον πάλε· έκαμα 15 ήμέρες και μου παρησιαστή πάλε·στην άρχή σ' άφουκαλακι και σε τρείς-τέσσερεις ήμέρες μεγάλωσε πάλε, όπως το βλέπεις εδώ στην καρπέλλα· και ήρθα πάλε· τώρα πάλε γυρεύω να κάνω έγχείριση· να 'δώ τί θ' άπογίνη, θά ξαναγίνη πάλε· και τί νόσημα είναι· δε γνωρίζω· δε με πονάει, μά με βαραίνει· άμα μου κἀνη τήν έγχείριση θέλω να σταθώ εδώ μερικές ήμέρες να ιδούμε, θά μεταγίνη ;»

Ο άνθρωπος αυτός έχει σάρκωμα στ' άπάνω τοίχωμα του δεξιού κόγχου του ματιού· Όπως ο Κιδιος διηγείται, ξαναεγγειρίστηκε από τον καθηγητή μας κ. Φωκᾶ κατά το Νοέβρη· αλλά όπως είχε προβλεφτή κ' όπως συχνά συμβαίνει σ' αυτό του είδους τους όγκους, του ξαναπαρησιαστήκε ύστερα από λίγες μέρες στο ίδιο μέρος. Ξαναόθε λοιπόν στην κλινική μας και στις 7 Φλεβαριού του έγινε

δευτέρα έγχείριση από τον καθηγητή μας στο άμφιθέατρο. Από το μέσα κανθό του ανοίχτηκε το ά πάνω βλέφαρο, ξεκολλήθηκε, και με άλλη τομή έγινε γκρημνός. Το μάτι ξεκλειδώθηκε προς τα έξω έτσι. ώστε έγινε δυνατό να βγάλουμε δυο περισσότερο μπορούσαμε από το σάρκωμα μεταξυ του βορβού και του κόγχου και να φτάσουμε ως τήν εσωτερική επιφάνεια του κόγχου. Υποψιαζόμαστε μόλα ταύτα ότι έμεινε κάτι τις από τήν όγκο.

Αριθ 7.

Αναστάσιος Λέος· από τήν Εύβοια, 26 χρονῶ, γεωργός· έχει τραυματικόν όστεομυελίτη του κάτω σαγονιού.

«Στις 29 τ' Αύγουστου είχα πράματα χαμένα και πήγα μένα σύντροφο σε καναδυό χωριά κ' έψαχνα· και στο στρίψιμο έρχουμασταν ιδώθε· κ' εκείνος ο σύντροφός μου είχ' ένα σκυλλί, φραγκόσκυλλο και πάκινα μπροστά ίσια με 7-8 βήματα, και το σκυλλί από μένα πάκινα καμιά εκατοστή ποδάκια μπροστά· εκεί κοιμότανε πρόβατα, ότ' ουρούπωσε· κ' ο βλάχος ήταν μακριά από τα πράματα καμιά 200 δρασκελιές· έμεις τήν προσπεράσαμε και δέν τήν είδαμε· και τα πράματα φοβηθήκανε το σκυλλί και πρόγκασαν· αυτός, άμα άκουσε και πρόγκασαν τα πράματα, δε μίλησε να πη, ποιό είσαστε· αλλά έριξε και με βάρεσε με το πρώτο. Άμα με βάρεσε έκαμα χά, να πίσω· και πήγα 5-6 βήματα και γονάτισα· κ' εκεί πού γονάτισα ήρθε ο σύντροφός μου, γιατί κατάλαβε πού με βάρεσαν· μου λέει, τί έχεις· τον έπιασα εδώ μπροστά, από το γαλίκι και του λέω, με βάρεσαν· όρέ, μου λέει, μη φοβάσαι, μου λέει, να σηκωθούμε να φύγουμε μοναχά, γιατί μας φωνάζει για κλέφτες και θά μας σκοτώσουν· βγάινε μοναχά τα παπούτσια σου να τρέξουμε, γιατί θά μας σκοτώσουν· εκεί πού έκανάμε πέρα, και πήγαμε καμιά πενηνταριά βήματα, έχτύπησε το τουρτέκι του σύντροφού μου στις πλάκες· κ' ο βλάχος π' άφγκραζόνταν, θέλεις κατάλαβε πού με χτύπησε, θέλεις δέν κατάλαβε, ματαπυροδόλησε· κ' ή σφαίρα χτύπησε κοντά μας σε μιά πέτρα και πέταξε τρίμματα· εκεί, εκατάμαμε μεις, για να μη μας είξη πάλε· ο βλάχος δε μας λόγιασε πού κάτασαμε και σταμάτησε· ύστερα σηκωθήκαμε και φύγαμε· άκουσαν οι βλάχοι τις ντουφεκιές και πυροβόλαγαν κ' οι άλλοι· έμεις σκαπετήσαμε πίσω τή

ράχη κ' από μιά διασέλλα φύγαμε. Η πληγή μου μισή ώρα έτρεχε, σάματ ήτανε βούση· ύστερα σταμάτησε· ήταν σπασμένη εδώ μέσα ή γαιδάρα από το μολύβι με πήρε το μολύβι δεξιά στο λαιμό κ' άνηφοριστά πήρε τή γαιδάρα, τους τραπεζίτες κ' έσπασε γραμμή 5-6 δόντια· κ' ήταν ή γλώσσα πρησμένη· έρεθίστηκε· είχα δέκα μέρες να μιλήσω· ύστερα κουβέντιαζα· δέκα μέρες ούλο ύπνο· και 10-12 μέρες έθραψε ή γαιδάρα· έκαμα καμιά είκοσάρια μέρες θεραπεία, κ' ήρθα εδώ να μου το σιάξου· δε μου τόσιαξαν τότες· δέν είχα καιρό να στέκωμαι, στενωχωρέστηκα κ' έφυγα. Έκανε τρείς μήνες δυο να κλείσ' ή πληγή από μέσα· κ' έβγαине ούλο τρίμματα· πέρναε καμιά δεκαπενταριά μέρες-κοσάρια κ' έκανε φουσκάλα άπ' έξω, από κεί πού μπήκε ή σφαίρα. Έχει 5-6 βολές πού γένεται φουσκάλα και σπαζει· τώρα ξαναόρθα να μου κἀνουν έγχείριση.»

Ο άρρωστος αυτός πού έπαθε έναν όστεομυελίτη του κάτω σαγονιού ύστερα από τραύμα και τον ήποιο περιγράφει μέσα στη διήγησή του, έφυγε, χωρίς να έγχειριστή, στις 9 του περασμένου μηνός.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ. Γεωργός=γεωργός, γεωγίτης, γεωγολάτης, χειρομάχος και ζωμάχος· αυτά τα δυο τελευταία τα λένε γενικώτερα και για ότους έργάζονται στα χωράφια· στη Χίο: λεσπέρης· στην Κύπρο: ρεσπέρης, είναι λέξη τουρκική. Σεπτέβριο, στην Χίο τον λένε και Στυριζίτη και Αιδημητριάτη τον Οχτάβρη. Έρχουμασταν... το τονίζει μιά συλλαβή πέρα από τήν προπαράληγουσα· αυτό πολύ συνειθίζεται κ' από τους Ηπειρώτες κ' από τους Έλληνες της Βουλγαρίας· συχνά προσφέρουν και με δυο τόνους: έρχουμάσταν, όπως ο ίδιος άρρωστός μας κάνει παρακάτω. «Οε' και μοε'...=τή στιγμή ακριβώς πού...και στην Ηπειρο πολύ συνειθίζεται· έτσι. Δρασκελιές=άνοιχτό βήμα, το συνειθίζουνε και στην Ηπειρο, και δρασκελιά· Σκαπετήσαμε = 1) φεύγοντας χαθήκαμε από το μάτι του· λέγεται ίδιος σε ψηλώματα π. γ. σκαπετήσαμε τή ράχη, τότε θά πη: γυρίσαμε πίσω από τή ράχη· τέκουσα κ' από Ηπειρώτες. Δέν ξέρω αν έχει καμιά σχέση με το Ιταλ. scapolare (échapper γαλ.) κ' άπ' αυτό με το δικό μας σκαπουλάρω, σκαπουλάω=φεύγω, φεύγω, γλυτώνω, σώζω (Κεραλλ.)· 2) σκαπετάω=ρίχνω. Διάσέλλα και διασέλλα=είναι ισότοπος ανάμεσα απόδυο ψηλώματα, βουλή ή ράχες. Τραπεζίτες και δοντούρες.

(Από τήν κλινική Φωκᾶ)

όπως το σημειώσαμε και πιο άπάνω, πρόδεθε όλοένα. Βίβαια δέν είχαμε φτάσει στο βαθμό πού είμαστε σήμερα, επειδή τήν ώρα πού γράφω είδηση μου έρχεται από τήν Αθήνα πώς ο δήμαρχος της Κέρκυρας, ο κ. Κόλλα, σε περίπτωση επίσημη, δηλαδή όταν πήγε σπίτι του ο βασιλιάς του μίλησε, για να τήν υποδεχτή, στην εθνική τή γλώσσα, και το σπίτι σπίτι το είπε. Ίσως νομίζετε πώς τα παραφουσκώνω και δε βλέπετε πόσος είναι σημαντικός ένας τέτοιος λόγος, σημαντικός, αν το καλοστοχαστή κανένας, δυο κ' ή Απόφαση του Στελλάκη. Θά συμφωνήσατε μαζί μου, αν κάμετε τήν άπλή σκέψη πώς για να νικήσουμε, στο μεγάλο μας τόν άγώνα, ένα μόνο χρειάζεται, να γίνη επίσημη γλώσσα ή δημοτική. Λοιπόν όταν επίσημα πρόσωπα τή μιλούν σε περίπτωση επίσημη, άφτό σημαίνει πώς λίγο λίγο προχωρούμε, άφτου να πάμε ίσα με τήν άκρη του σκοπού μας. Και πώς προχωρούμε, άνακτίλεχτο. Στα 1900, όταν έβγαλε ο Στελλάκης τήν Απόφαση του στη δημοτική, βρήθηκε εισαγγελέας του Άρειου Πάγου να τονί φοβερίστη, να δηλώση κιάλα πώς το να γράφη τή δημοτική ένας δικαστής στα δικαστήρια, είναι άσίβεια προς το νόμο, τόσο γελοία είναι ή δημοτική. Σήμερα, όχι μόνο δε βρήθηκε ύπουργός

των Έσωτερικών ή πρωθυπουργός, να κάμη του κ. Κόλλα τήν παραμικρή παρατήρηση, όχι μόνο δε σκανταλίστηκε μήτε ο βασιλιάς, πού είναι θαρρῶ άνώτερος από έναν εισαγγελέα, όχι μόνο δε φάνηκε ή δημοτική γελοία κανένος, μά ή έντύπωση στάθηκε σπουδαία σ' όλη τήν Ελλάδα και πολλοί σκυφταν το κεφάλι, για το κουράγιο, το ήσυχο το κουράγιο του κ. Κόλλα, του δήμαρχου των Κορφών.

Στα 1904, τέτοια πράματα δε βλέπαμε. Είδαμε όμως άλλα. Έργα στη δημοτική γραφότανε παντούθε. Άνεβαίνανε έτσι και στη σκηνή. Έτσι πάλι χτηκε ή Ορέστεια του Σωτηριάδη· Θά μου πητε πώς είτανε άποτυχία έλεεινή, πώς μαζί της έπεσε κ' ή δημοτική. Σ' άφτό έχουμε κάμποσα ναποκριθούμε. Το ναπότυχε ή Ορέστεια, δε σημαίνει πώς είναι άχαμνή· μπορεί το δημόσιο να μήν τήν έννοιασε. Και τί πειράζει θά με βρωτήσετε, άφου άπότυχε; Άπό κεί να καταλάβουμε, λέει, πώς ο κόσμος δε θέλει τή δημοτική.

Έγώ κατάλαβα το έναντίο και το είπα στ' άφθο πού έστειλα τότες στο Νουμά και πού θά το διαβίσετε πιο κάτω. Για να μη νομίζετε πώς εκείνη μου ή γνώμη άλλο σκοπό δέν είχε παρά να τή μπαλώση τα πράματα, για να μη φαίνεται τάχα πώς

νικήθήκαμε. σ'ες το ξαναλέω πώς με τα σωστά μου έγραφα όσα έγραφα, και θά σ'ες ξηγήσω. Στην Ορέστεια ο Σωτηριάδης παραδέχτηκε τή μισή γλώσσα. Λοιπόν, όπως κι αν το γυρίσουμε το πζάμα, πρέπει πάντα να μολογήσουμε πώς ή δημοτική δέν άπότυχε, πώς άπότυχε ή μισή, άφου τή μισή άκούσανε στο θέατρο. Κ' ίσα ίσα τή μισή δε θέλουνε. Πώς άφτό; Ναι, παράξενος κι ώστόσο αλήθεια. Ένας μεγάλος ποιητής, πού είτανε και μεγάλος μου φίλος, αν και πολύ πιο προχωρημένος στην ήλικία, ο Leconte de Lisle, συνήθιζε, καθώς και γνωστό, να προσέχη, όταν έκανε τους στίχους του, σε κάθε συλλαβή, στη θέση, στο ρυθμό, στη μορφή, σε πού με και στο χρώμα κάθε λέξης. Και μου έλεγε μιά μέρα, πώς για σίγουρο το δημόσιο άδύνατο να μπη στο νόημα της πολύπλοκης τέχνης, άδύνατο να φιλοδούλεμένους ο ποιητής. Μά πώς άφτό δέν πειράζει, πώς από το διαβάσμα, δυο γλήγορα κι αν είναι, δυο άτεχνολόγητο κι αν το φανταστής, πάντα θά του άπομείνη μιά γενική άρμονία.

Δε θυμούμαι αν ο μεγάλος μου ο φίλος, άρμονία το είπε ή αν το είπε άλλιώς. Κάτι τέτοιο έννοούσε όμως και γώ βρισκω πώς τήν άρμονία, πολ-

πρώτες με το εκκλησιαστικό τους μαλλιοτράχημα κάνουνε σπουδαίο κακό στο Έθνος. Γιατί δείχνουνε έτσι πως δεν μπορούμε εμείς οι Ρωμαίοι να διοικηθούμε μόνοι μας και, το δείχνουνε ίσια ίσια σε κείνους που έχουμε συφέρο σημαντικό να τους κάνουμε φίλους μας. Απορούμε γιατί η Αγγλία να δείχνη φιλοβουργαρισμό. Μά γιατί να ξαφνιζόμαστε γι' αυτό αφού εμείς οι ίδιοι της φανερόνουμε με τον πιό φωνακλάδικο τρόπο πως δεν είμαστε άξιοι ούτε για την εκλογή ενός αρχιεπισκόπου να συμφωνήσουμε ;

*

ΠΟΛΥ δικίο έχει ο κ. Αντρέας, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο, μ' αυτά που γράφει στην «Εστία» για το Τζαμί του Μοναστηριού. Οι αρχαιολόγοι μας αποφασίσανε να το γκρεμίσουνε — δίχως άλλο για να σβύσουνε και το τελευταίο μνημείο της Τουρκοκρατίας που έμεινε όρθιο στην Αθήνα. Γι' αυτούς καθώς φαίνεται η ιστορία σταμάτησε στην Αλεξανδρινή εποχή κι ό,τι γιάστηκε έπειτα πρέπει να χυθεί.

Θα είτανε ίσως περιττό να θυμίσουμε πως τα ίδια γίνεσαν στην Ακρόπολη, όπου η μονομανία του κλασσικού ξαφάνισε τα Φράγικα κάστρα και το τουρκικό τζαμί με την ανόητη ελπίδα να ξαναστήση την αρχική δόξα του Παρθενώνα. Κ' έτσι χυθήκανε τα χείρια που ζούνε στην παίσση του Βύρωνα, του Λαμαρτίνου και τώσων άλλων. Χαθήκανε οι πέτρες που τις βράσανε τα αίματα δυο πολιτοικιών και που ζούσε μέσα τους καποιος αντίπαλος από τα κλέφτικα βολια. Θα είτανε, το ξαναλέμε, περιττό να τα θυμίσουμε όλ' αυτά ή δι βλέπαμε ότι το καθαριστικό μίσος των αρχαιολόγων κυνηγά τώρα τα χορταράκια και τα λουλούδια που απλώνουνε την ταπεινότητος ομορφιά στον αλόγουρο της Ακρόπολης. Τα ξεριζώνουνε από κάθε σκισμάδα του βράχου, από τη σκιά κάθε πεσμένης κολώνας. Και θα μέινουνε έτσι τα μάρμαρα πάνω στο ξερό το χώμα, γυμνά και παστρεμένα, δίχως το χαριτωμένο χαμόγελο που έσπερνε γύρω τους η ανοιξιάτικη φύση σε γλυκειά μητέρα που θυμάται ακόμα τους θεούς.

Μά μείς και τη φύση ακόμα θέμε να την καταργήσουμε γύρω από τ' αρχαία μνημεία. Ίσως καμιά μέρα να βάλουν οι αρχαιολόγοι τους μαρμαράδες να ζύσουνε τον Παρθενώνα για να βγάλουνε τη λιόκαλη σκουριά που του χάρισανε τα χρόνια κ' η βροχή. Και τότε πιά θα καταστήση ο αρχαίος ναός το λαμπρότερο σύμβολο της καθωρέουσας.

Κ' ένα άλλο. Γιατί να μη σβύσουνε και τις βυζαντινές άγιογραφίες του Παρθενώνα ; Είναι τάχατες τόσο άγιον να θυμούμαστε πως τις προσκύνησε ο Βασίλειος ο Βουργαροφάγος ;

Ο κ. Αντρέας παρατρεί και μερικά άλλα πολύ σωστά. Μά: λέει πως αν εμείς γκρεμίσουμε τα τουρκικά τζαμιά δι θα πρέπη να ξαφνιστούμε αν οι Τούρκοι βελθούνε κι αυτοί να χαλάνε τις βυζαντινές εκκλησίες — κ' είναι πολλές τώρα έρημες στη Μικρασία. Για την ώρα οι Μουσουλμάνοι είνε τις αγγίζανε, μάλιστα κάποιος τους δίδουε προστασία, μ' αν εμείς οι Έλληνες με την αποκλειστική μας άρχαιομανία τους σπρώξουμε σ' εκδίχηση, πρέπει να τ' ξέρουμε από τώρα πως κανένα παράπονο δι θα μπορούμε να ξεστομίσουμε.

Πολύ χαιρούμαστε να βλέπουμε πως άνθρωποι σαν τον κ. Αντρέα σηκώθηκαν να διαμαρτυρηθύνε. Μπορεί και να μην άκουστούνε. Όμως έχουμε τουλάχιστο την απόδειξη και την παρηγοριά πως η κοινωνία μας άρχισε να καταλαβαίνει πιό σωστά την ιστορία μας και πως υπάρχουν άνθρωποι και στο Πανεπιστήμιο ακόμα μέσα που δι χωριστήκανε — σαν τόσοι άλλοι — από τη ζωή.

ΔΙΑΛΕΞΗ ΠΕΡΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Την περασμένη βδομάδα στην Έταιρία των Φίλων του Λαού μίλησε για τη διαίρεση της Μακεδονίας σε ζώνες ο διευθυντής του Πύργου κ. Χατζηγιαννάκογλου.

Σεμνά, λογικά και μετρημένα, με δίχως ρητορικά σκήματα και άερολογίες, δίχως παχιά λόγια και φούμαρα ψευτοπατριωτισμού, παρά θετικά με αριθμούς, με επίσημα διπλωματικά έγγραφα, με

amica veritas. Κ' οι όχτροί μας, κ' οι αντίπαλοι μας να μας άκούσουνε, δι με μέλει έμένα, μιά και λέμε την αλήθεια. Το λοιπόν, άφοβα κι όμπρός. Πελαγώνουμε.

Όσο πάμε όπως πάμε σήμερα, πελαγώνουμε και λιμάνι δι βρίσκουμε.

Πελαγώνουμε, παιδιά, επειδή και γλώσσα δι έχουμε. Δηλαδή, έχουμε χίλιες, άπαράλλαχτα σαν την καθαρέβουσα, γιατί ο καθένας έχει τη δική του. Δική του γλώσσα κι όρθογραφία δική του.

(Στάλλο φύλλο τελειώνει)

γνώμες σοβαρές ξένων πολιτικών, με πραγματικά και ιστορικά γεγονότα, ανάπτυξε και ύποστήριξε το θέμα του και άκούστηκε από όλους με πολλή χαρά και με μεγάλη προσοχή. Απόδειξη πως η διμιλία είτανε σημαντική κι όχι μονάχα ρεκλάμα, είναι ακόμα που δι γράφανε λέξη οι έφημερίδες γι' αυτή.

Στο τελευταίο φύλλο του Πύργου δημοσιεύεται ολόκληρη η διμιλία του κ. Χατζηγιαννάκογλου και από το διάβασμά της μπορεί να κριθεί καλήτερα.

X. B.

ΜΙΑ ΠΡΟΚΛΗΣΗ

Ο κ. Γρ. Ξενοπούλος γράφοντας στα τελευταία «Παναθήναια» (αριθ. 179, σελ. 345, στήλη και πάλι 1-2) για τις «Αλυσίδες» μου, αρχινάει έτσι τον κριτικό του λόγello :

«Ο κ. Ταγκόπουλος άνετύπωνεν από τον «Νουμάν» εις βιβλίον το δράμα αυτό, — διὰ το όποιον είπαμεν τα δέοντα όταν έπαύθη εις το θέατρον. — το έπλοούτισε δι με πρόλογον ιδιόν του, μ' επίλογον του Πέτρου Βασιλικού, μ' ένα παίημα εις την Α-στρούλαν υπό Άλκατου, με μιαν έπιστολήν του Έφθαλιώτη, και με όλα τα σχετικά άρθρα και άρθρια δια τα όποια έφάνησαν κατά καιρούς εις τον τύπον, καταλλήλως σχολιασμένα. Μεταξύ αυτών, πέ- ντε (άρ. 5) φηγουράρουν εκεί με την ύπογραφήν μου! Θα έλεγε κανείς ότι εις όλον αυτό το διάστημα διεν έκαμα άλλη δουλειά, παρά να γράφω για τις «Α- λυσίδες»... Άλλ' ο κ. Ταγκόπουλος εκρινε καλόν να θεωρήση ως ιδικά μου και να συμπεριλάσθη με τόνουμά μου φαρδύ-πλατύ, και τάνωνυμα άκόμη πλαγιότιτλα του «N. Άστεωρ», μόνον και μόνον έπειδή την εποχήν εκείνην είργαζόμην εις το «N. Άστν» ως χρονογράφος! Και μόνη αυτή η άνευλά- θεια, η φιλολογική άνειρηδία θα ήτο ίκανή να γαρτυρηση δι ο κ. Ταγκόπουλος διεν είμπερει να είνε καλλιτέχνης, ποιητής, άνθρωπος ιδέας. Αι μέ-θοδοι του και οι τρόποι του μās τον κάρνουν πλέον άνάξιον προσοχής. Δυστυχώς — διεν εξετάζω τώρα διατί, —τόν προσέχουν άλλοι, και οι άλλοι αυτοί είνε προσοχής άξιοι. Ούτως ο κ. Πέτρος Βασιλικός, ο όποιος, εις τον επίλογον του ανά χείρας βιβλίου, τα βάζει μαζί μου και άγωνίζετα φιλοτίμως να με άπο- δειξη κριτήν κατώτερον και από τους κριτάς των πάσαι Λαοσανείων, επειδή έγραψα δι ο «Αλυσί-δες» διεν άξίζουσι τίποτε! »

Ούτε με την ίδια μονόδα θα πλερώσω τον κ. Ξενοπούλο ούτε θα κινήσω και τούτη τη φορά στην κριτική του άνειλικρίνεια. Θα τον παρακαλέσω μοναχά να μου δηλώσει, με με την ύπογραφή του, σαν τίμιος άντρας, αν τα δυο άρθρακια που φανή-κανε στο «Νέον Άστν» (21 και 26 του Νοέβρη 1907) είναι δικά του, γραμένα δηλ. με το χέρι του, γιατί μοναχά αυτά τα δυο (και τάλαφρότερα δι) διεν έχει ύπογράψει, μέσα στα τόσα πουχει γραμένα και ύπογραμμένα για το έργο μου. Ο κ. Ξενοπούλος που καταδικάζει τους άλλους ως άνά-ξιους προσοχής δι θα ζητήσει, έλπίζω, να ξεφογιε αυτή την πρόκληση.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΒΑΡΕΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΜΠΑΝΑ.

Ο γέρος με τα θλιμμένα μάτια, που έστεκε κάτω από το καμπαναριό, είταν νεός όμορφος με ξανθά μαλλιά τότε. Πολύ ξανθά. Για τούτο το λόγο είταν τάχα που τον παρανόμαζαν Λιάρο στον τόπο ; Διεν τ' όξορουμε. Κείνο όμως που μας είναι γνωστό, είναι πως έψαιλνε για χρόνια στην παληά βυζαντινή εκκλησιά, ο γέρος που έστεκε κάτω από το καμπαναριό. Και ο Παπασπύρος βέβαια τον επήρε στην ένορία του, στην εκκλησιά τη Βυζαντινή, για ψάλτη, δεξιο ψάλτη.

Όταν διάβαινε από την παληά Βυζαντινή εκκλησιά — και περνούσα πάντα κατά τα δειλινα κείνο το καλοκαίρι — τον έβλεπα καθισμένο κάτω από

το καμπαναριό το γέρο με τα θλιμμένα μάτια. Και θυμάμαι καλά τώρα πως με κοίταζε, με κοίταζε παράξενα. Μά μου φαίνεται πως τον χαιρετούσα κιόλας το γέρο και πως τον συλλογιζόμουν στη συμπαιθητική μου στράτα, που έβγανε στ' άμπέλια.

Πώς έτυχε τάχα να τον άπαντήσει τότε ο Παπασπύρος στο παλιό βορινό καφνεδεάκι του βράχου και να του μιλήσει να γίνει δεξιάς ψάλτης της ένορίας του — τούτο διεν τ' όξορουμε. Μόνο από τον καιρό που πέρασε ψάλτης, δεξιάς ψάλτης, στην παλια βυζαντινή εκκλησιά με το καμπαναριό, και που στέκει τώρα πάντα ο γέρος με τα θλιμμένα μάτια, μόνο από τότε την έβλεπε στο γυναικωνίτη. Και σαν έψαιλνε το χερουβικό, και σήκωνε και άνεβοκατέβριζε τη φωνή σ' ένα γλυκύτατο πά, βού, γά, δι, της έστελνε το χαιρετισμό του.

Μιά μέρα είσάθη άπάνω από την όχητη του ξεροπόταμου, στο δρόμο που γυρίζουν από τάμπέλια, και την περιμένε. Πώς την περιμένε, και γιατί τάχα την περιμένε, και γιατί τάχα την περιμένε στην όχητη του ξεροπόταμου ; Όπως και να είταν την περιμένε. Ένας άγωγιάντης επέρασε. Έρχόταν βέβαια από το δάσος με τη μούλα του φορτωμένη δαδοζούλα. Ύστερα διάβηκε ένας νεός χίωμος όδηγώντας δυο βόδια. Και φώναζε δυνατά. Λιάρο! Λιάρο! Και το βόιδι σαν επέρασε την όχητη, μουκάνισε θλιβερά κοιτάζοντας καταπίσω, σαν κάτι να περιμένε. Και ο γέρος που στέκει πάντα κάτω από το καμπαναριό συλλογίστηκε. Τι ν' άποζητάει τάχα το έρμιο ;

Και σαν κείνη διεν επέρασε — και ως τώρα να περιμένε διεν θα περνούσε αλήθεια — άποφάσισε να φύγει. Και κατά το σούρπωμα επήγε μέσα στην αυλή του Παπασπύρου, στάθηκε πλάι στο μουλάρι που έτρωγε σανό σε μια κοφρίνα, και φώναζε κατά το παραθύρι με τη γλάστρα της μαντζουράνας. «Μάρθα! Μάρθα!» Αποκρίση διεν ήρθε από το παραθύρι με τη γλάστρα της μαντζουράνας. Το μουλάρι γύρισε το κεφάλι μασώντας και τον κοίταζε.

Μά στην άλλη φράχτη του γειτονικού κήπου είταν μιά μυγαλιά άνθισμένη, και πλάι στη μυγαλιά το πηγάδι. Από εκεί ήρθε η φωνή. Το κοριτσάκι βέβαια τον φώναζε, που είταν άκουμπισμένο στο γύρο του πηγαδιού. «Με λέν και μένα Μάρθα». Και το κοριτσάκι έσκυψε τότε μέσα στο πηγάδι και ξαναφώνησε «Μάρθα!» Η γυναίκα που μαζευε τάσπρα ρούχα τ' άπλωμένα στη φράχτη από τους άσφαλαχτούς κάτι είπε στο κοριτσάκι. Και κείνο τότε γέλασε δυνατά, κάτι γέλοια που τ' άθυμάται ακόμα ο γέρος που στέκει τώρα κάτω από το καμπαναριό.

Ο Λιάρος, που τον έλεγε έτσι στον τόπο — τάχα γιατί είχε ξανθά μαλλιά; — διεν ξαναπήγε να φωνάξει κατά το παραθύρι με τη γλάστρα της μαντζουράνας. Όλη τη νύχτα γύριζε μέσα στις έλιές.

Μόνο κατά το χάραμα επήγε κι είσάθηκε κάτω από το καμπαναριό της παληάς Βυζαντινής εκκλησίας, και άκούστηκε να λείι ένα τροπάρι, ένα πά, βού, γά, δι, σαν το Χερουβικό.

Και σαν έχάραζε καλά, επήγε κατά το σπίτι του Παπασπύρου κ' έλεγε πάλι να φωνάξει : Μάρθα! Μάρθα! Μά μπαίνοντας από την αυλόπορτα είδε άνθρωπο στην αυλή.

Και ο μαστρογιάννης που την επίασε, ο μαραγκός, μόλις την άπίθωσε την κάσσα χαμω στη γή, άναστέναξε και είπε, σαν με τον έαυτό του : «Τό έλεγα γώ, το είπα γώ». Κ' έβγαλε την καπνοσα-

κόλλη του, που είχαν μιά φρούκα άρνίσια, γιά να στήψει τοιγάρα. Έτσι ήταν.

Μιά γροπούλα μ' ένα κεραμίδι λιθάρι αναμένο στο χέρι μπήκε από την αϊλόπορτα, κμπουρισμένη, με μαύρη μαντήλα στο κεφάλι. Και είπε στο Λιάρο : «Ζωή σε λέγου σου».

Και ο μαστρογιάννης τότε, ανάδοντας με το τσακουμάκι την ίσκα, είπε. «Ποιός θά βαρέσει την καμπάνα ;»

Από τότε είναι που ο γέρος με τα θλιμμένα μάτια βρίσκεται πάντα κάτω από το καμπαναριό.

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

Ο.ΤΙ ΒΛΕΠΕ

Καταγγέλλουμε στους άγνους πατριώτες του «Μαύρου Βυζαντινού άστου» κάτι τρομερό που συνέβηκε την περασμένη Παρασκευή, τή νύχτα, στο Ξενοδοχείο «Αβέρωφ».

— Όχτος «μισθάρνοι κριματιστές» (κατά τον κ. Χατζηδάκη) δηλ. ο Κωστής Παλαμίδης, ο Δ. Πετροκόκκινος, ο Πέτρος Βλαστός, ο Παύλος Νιρβάνης, ο Κ. Άννινοσ, ο Δ. Δημητριάδης, ο Άντώνης Φωτιούδης κι ο Δ. Ταγκόπουλος φάγανε μεγαλοπρεπέστατα και πλερώσανε το τσιμπούκι με ρούσσικα ρούβλια που τάβγαλε από το κεμέρι του ο κατάπτυστος προδότης Πέτρος Βλαστός.

— Όρίστε και το βδομάρι τους όμολόγιοι : Σούπα Φυλοχρόμιο, Μπαρμπούνι, Έρταλοσ, Άρνι, αλλά Πάλλα—κάρι, Ξυνοπουλέικη σαλάτα. Αλλά με σπανάκι μαλλιαρό, Ταγκοπουλίγικα, Φρούτα Πετροκόκκινια, Παλαμοσύρι και Πούρα Νιρβάνη.

— Δουλοδία από το Μιστριώτικο μπουκέτο που στάλισε τή μεγάλη αίθουσα του Πανεπιστημίου στις 15 του Μάρτη.

— «Επικαλούμαι την ύμετέραν συνδρομή προς τέλεισιν εθνικών άθλων, διότι ήμεις θέλομεν μόν άγωνιστή και διά του καλίου και του βήματος εφ' όσον κι χείρας και ή γλώσσα άντιέχουσιν. αλλά μετά τας τέσσαρας τής διδασκαλίας ήμετηρίας άρχεται ή λήγουσα ή του βίου προθεσμία και εν τή δεξιή κατέχοντες το εὐαγγέλιον εν τή, άριστερή τον Φαίωνα, τον Πλάτωνα, δέν πρόδημεν ως ο Κρίτων κατά του Πλουτάρχου οίοντι από ύψηλου Πύργου εις τον Άδην, αλλά μεστοί χρηστών ελπίζον και τή βαρύ τής ύλης σφραγίον αποδέμενοι ννεργόμαθα εις τας άπειρους του χώρου έκτάσεις εν αις εκ τής θέας του γερου τον άετέρων θέλομεν ήμει τον κοσμοπόλοιο Θεόν».

— Όρίστε τώρα κι άλλα δουλοδία (μπορεί νάναι και ναπολιτάνικα μακαρόνια) από τή ποιήμα του Σταματτάκιου Βαλδίου τό αφιερωμένο «Γεωργίω Μιστριώτη τω χρησσοτάτω και σοφωτάτω εν τω Έθνικώ Πανεπιστημίω καθηγητή των Έλληνικών γραμμάτων επί τής τετρακονταετηριδι τής αυτού επιστημονικωτάτης και εθνικωτάτης καθήγεσίας άμην».

....Και έβρασαν ή μισρά των λυμεώνων λύμη, μέχρις αυτης τής Κιβωτού των εθνικών ελπίδων, μέχρις τής γλώσσας των Θεών, ήν και αυτη ή Φήμη απηύδης να εξυμνή μετά των Πιερίδων,

μέχρι τής Γλώσσας τής σεπτής τής συννοούτης όλον το Έθνος τό πολυσχιδές εις συμπαγές στοιχείον, εις βράχον άδιάσειστον κατά των άφροδών κυμάτων Μοίρας δυσμενούς, μητρές εχθρών άγρίων !...

Και απέτολμησαν αυτην να γράνωσι, Γραικύλοι, γυδαία εξαβλίσκοντες επί ιδίω τέλει, ώσαι βορβόρου οι μωροί δυσώδη, είχαν χελίη, ώσαι τυφλών Έφιαλτών εξέθερον άγέλη !...

'Αλλ' άφετε λακτίζοντας προς κέντρα τους άθλους, και μεταιούτε τους σκοπούς αυτών τους έπαράτους, όπόταν, ύπεισδύνοντες εις όχτους κρυφίους, δολίως ύποσκάπτωσι τό θέμεθλον του Κράτους,

τό εθνικόν θεμέλιον, την Γλώσσαν την άγιαν, και καταγγέλλετε αυτών τας δολεράς πλεκτάνας και την δεινήν άμάθειαν και τήν όμοουσίαν, και τας εκ τούτων των Κηρών ψυχολετίρας πλάνας.

Δέν είναι σήμερα καιρός άρμεδιος προς τούτο, να είπω τί τεγορραφεί συσπείρωμ' άπαλάκωμ' εγώ ο ζών άείποτε εν ούρανίω πλούτω, μακράν και έργων και κρημίων μαψυλακών σουλάκων.

— Ευχαριστούμε τον κ. Σταματτάκιον που μες σκυλό—βριες σε γλώσσα Κινέζικη. Ά μες έβριζε Ρωμικήκα που νάν τον ένωθε ο κόσμος, ρουθουνι από μες δε θά γλύτωνε θά μες άλείφανε πετρέλαιο και θά μες καίγανε ζωντανούς σαν ποντικούς.
— Ο δόλγηπος Κήρ Σταματτάκιος Βαλδάκιος ζέγασε

πως ο ίδιος ο κ. Μιστριώτης ξεμολογήθηκε στον πανηγυρισμό του λόγο πως πούλησε 80 χιλιάδες βιβλία του, που μες κάνουν, από 5 δραχμής το ένα, δραχμούλες όλοστρόγγυλες τετρακόσες χιλιάδες. Άρα «επί ιδίω τέλει» δε δουλεύουμε μείς, αλλά ο εθνικωτάτος και επιστημονικωτάτος άσπάλας τής καθαρεύουσας.

Ο ΙΑΙΟΣ

«ΝΟΥΜΑΣ»

«ΑΘΗΝΑΙ» ΚΑΙ «ΕΣΤΙΑ»

Οι «Αθηναί» του κ. Πάπ γράφανε την περασμένη Τρίτη (σελ. 2, στήλ. 1) την ακόλουθη συκοφαντική και ψεύτικη είδηση :

Ο «ΝΟΥΜΑΣ» υπό έλεγχον.

Μία είδησις φρικιαστική κάμνει αυτάρ τας ήμέρας τον κύκλον των μαλλιαρών. Ο κ. Πάλλης, μέγας χορηγός του «Νουμά», δυσχεροσθηθείς έχοτάως διά την πορείαν του φύλλου τούτου, άνέθεσεν εις δύο ύπαρχηγούς τής μαλλιαρωσίτης τον έλεγχον των γραφομένων.

Η είδησις σχολιάζεται ποικιλοτρόπως εις τούς καρκομόδοντας κύκλους.

Η «Εστία» τής ίδιας μέρας, που είναι «εις θέσιν να γνωρίζει» μονάχα όσα γίνονται στα μαγειριά του Παλατιού, χαριεντίσθηκε γλυκανάλατα, κατά την αγίαστρευτη συνήθεια τής, κ' έγραψε τικόλουνδα ήλίδια και κουτοπόνηρα :

Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

Είμεθα εις θέσιν να γνωρίζωμεν, ότι ή έρμηνεία ήτις έδόθη σήμερον υπό των «Αθηνών» εις την δικαιοδοσίαν τής διμελούς επιτροπής, τής έγκρατασταθείσης από τινος ένταύθα προς επίβλεψιν τής έφαρμογής όρισμένων μεταρρυθμίσεων είσαχθησομένων εις τό βιλαιτίον του «Νουμά», δέν είνε ή ακριδεστέρα.

Κυρίως ειπείν, δέν πρόκειται περί έλέγχου διοικητικού, όπως αθήνης θέλουν τον έλεγχον εν Μακεδονία οι προτάσεις του σερ Έδουαρδ Γκρεϋ. Θά ήδύνατο μάλλον να χαρακτηρισθ ή ως επίβλεψις ούδαμώς θίγουσα ύψιστάμενα κυριαρχικά δικαιώματα, άπαράλλακτα όπως συνδέαιεν εις την Μακεδονίαν μέχρι τούδε με τους δύο πολιτικούς πράκτορας τής Αύστρίας και τής Ρωσίας.

Όυτε καμιά «διμελή επιτροπή» ξέρουμε, ουτε καμιά «μεταρρύθμιση» πρόκειται να γίνει στο «Νουμά». Θά τραβήξει τό δρόμο του ο Νουμάς άδιαφορώντας ά δέν άρέσει σε μερικους κι αν κάθισε παλούμνι στο μάτι μερικων δημοσιο—

γράφων τής 'Αθήνας. Έλεγχο και μεταρρύθμιση κριεάζονται μερικές 'Αθηναϊκες φημερίδες που κατατήσανε πιά άηδία με τα πορογραφικά αναγνώσματά τους και με τις ψεύτικες είδησές τους. Και ο κ. νεοαριστοκρατής τής «Εστίας» καλά θά κάνει να ρουιάζεται μονάχα για τό 'Ανακτορικό ταμείο και να μάς άφίνει έμās ήσυχους.

ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΥΡΙΑΚΗ 23 ΜΑΡΤΙΟΥ 1908

ΔΙΑ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΦΟΡΑΝ

Κατ' άπαίτησιν πολλών οικογενειών επαναλαμβάνεται

Η ΤΕΤΤΑΡΑΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΜΙΣΤΡΙΩΤΟΥ

Ήλαροτραγωδία εις πεντακισχιλίαις πράξεις.

ΠΡΟΣΩΠΑ

- Γ. ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ Φρουρής άγρυπνος γλώσσης, θρησκείας, πατριδός και τοῦ χρηματικού τούτου.
Κ. ΖΗΣΙΟΥ Ηρωτεξάδελφος του Μιλτιάδου και του Κωνσταντίνου του Παλαιολόγου.
ΓΑΡΑΙΚΑΣ Κολυβιστής τής 'Ελληνίδος φωνής και κύμαλον άλαλαζο.
ΣΤ. ΒΑΔΒΗΣ Υόληπος Κήρ.
Γ. ΚΑΤΖΙΔΑΚΗΣ Βιοθόν πρόσωπο.
ΧΟΡΟΣ Χοροστών 'Αρσακείδων.
ΧΟΡΟΣ Μιστριωτοπλήκτων φαιτητών.

ΒΓΗΚΑΝΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ

Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΑΛΥΣΙΔΕΣ

Δράμα με τρία μέρη

(Σελίδες 130, σε καλό χαρτί).

Πουλιέται στα γραφεία του «Νουμά»

(Δρόμος Ζήνωνα, 2) 'Αθήνα

Δρ. 3 για την 'Ελλάδα

Φρ. χρ. 3 για το 'Εξωτερικό.

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Table with 4 columns: Quantity, Unit, Total Value, and Total Sum. Rows include '4 ΜΕΓΑΛΑ ΚΕΡΑΗ ΕΣ 100,000 Δρ. 400,000', '4 25,000 100,000', '4 10,000 40,000', '12 5,000 60,000', '20 1,000 20,000', '1644 100 164,400', '2312 0 113,600', and a total of 4000 units worth 900,000.

Μέχρι τής πρώτης κληρώσεως (27]10 'Απριλίου 1908) να έκδοῦσι μόνον 300,000 τετραδράχμων γραμματίων ύπ' αριθ. 1—300,000. Μόνον οι αριθμοί οίτοι θα τεθῶσιν έντός τής κληρωτίδος κατά την κληρωσίαν ταύτην. Κατόπιν θα έκδοῦσι μονόδραχμα γραμματία ισχύοντα διά μίαν εκ των τριών τελευταίων κληρώσεων, ύπ' αριθ. 300,000 άχρις 1,000,000, θα προστεθῶσι δε έντός τής κληρωτίδος και οι αντίστοιχοι αριθμοί.

Γραμμάτια πωλοῦνται. Είς τα δημόσια ταμεία και λοιπὰς δημοσίας άρχάς, εις τας 'Ερπείζας, εις τούς σταθμάρας και στασιάρχας των σιδηροδρόμων, τούς διαχειριστάς των μονοπωλίων και τα πρακτορεία των έφημερίδων προς δραχμάς τέσσαρας έκαστον, ισχύον διά τας τέσσαρας κληρώσεις και προς δραχμην μίαν έκαστον γραμματίον, ισχύον διά μίαν εκ των τριών τελευταίων κληρώσεων.

Διά πᾶσαν πληροφορίαν ή ζήτησιν γραμματίων άπευθυντέον εις τό Γραφείον του 'Εθνικού Στόλου και των Αρχαιοτήτων, ύπουργείον Οικονομικών εις 'Αθήνας. Η πώλησις των γραμματίων άρχεται από 1/14 'Ιανουαρίου 1908.

Ο διευθύνων τμηματάρχης Γ. Ν. ΚΟΦΙΝΑΣ

τέλος κ' ίσως σά σκοπό ὄχι ὅμως καὶ σάν ἀρχὴ αἰώνια προϋπάρχουσα. Κ' ἔτσι μοιάζει σάν πιδ λυγικό καὶ πιδ φρόνιμο—ὅσο βρισκούμαστε ἀκόμα στὸ δρόμο—νᾱ θκαιοζούμαστε στὸν ἐμπειρικό πολιτισμό καὶ νᾱ μὴν ξανοιγούμαστε σὲ θεωρίες μονιστικές ὅσο συμπαθητικές κι ἂ μᾶς εἶναι κι ὅσο κι ἂ γνέφουνε προκλητικά πρὸς κάποιο μυστικό πόθο ἐνισμοῦ πού φωλεύει στὰ βάθια τῆς ἀνθρώπινης ψυχολογίας. Πρέπει νᾱ μᾶς φαίνεται ἀρκετὸ ἡ γνῶση, ὅτι ὁ πολιτισμός γίνεται νᾱ εἶναι μεταβατικός μόνο καὶ πὼς μπορεῖ μὲ τὴν ὁδήγησή του ν' ἀντικατασταθῇ μιὰ μέρα ἡ μεταφυσική κ' εἰδωλοκρατική ἰδέα τοῦ Ἀπόλυτου μὲ τὴν πραγματικὴ κλήθεια τοῦ Ἰστατου, τῆς συντελεσμένης Ἐνότητος.

Καλὸ νομίζω θὰ εἶτανε νᾱ μεταφέρω ἐδῶ κ' ἓνα συλλογισμό τοῦ Schiller πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα. Γράφει: « Ἡ ἐνότηता πού ἐμεῖς ξαγοικοῦμε ἰδεολογικά μέσα στὴν πολυμορφὴ πραγματικότητα εἶναι ἐνότηता μέσα στὰ πολλὰ κι ἀπὸ τὰ πολλὰ καὶ δὲν πρέπει νᾱ τὴν παίρουμε σάν ὑπόσταση κατηγορηματικὴ γιά πιδ ἀληθινὰ πραγματικὴ. Ἄν αὐτὸ γίνῃ, τότε τὸ πρόβλημα τοῦ πὼς σκετίζεται στὸ ἓνα μὲ τὰ πολλὰ ἀμέσως καταντάει ἔλυτο κι αὐτὸ μόνο καὶ μόνο γιὰτὶ δίνοντας του μιὰν ὑπαρξὴ ἀναγκαζούμαστε σύγκαιρα νᾱ φανταστοῦμε αὐτὴ τὴν ὑπαρξὴ ἀνάλογη κι ὁμολογῇ μὲ κείνη τῶν πολλῶν. Μ' αὐτὸ δὲ στέκεται ἂν ἡ δούλεψή του εἶναι ἴσια ἴσια νᾱ ἐνώνῃ τὰ πολλὰ. Γιατὶ τότε πρέπει νᾱ εἶναι διαφορητικό κι ὄχι ἀνάλογο. Ὡστε ἡ ἀνάγκη τοῦ νᾱ ξαγοικοῦμε τὸ ἓνα σάν τὸ θεμέλιο τοῦ κόσμου φαίνεται τώρα σὰ νᾱ εἶναι κι αὐτὴ μιὰ φαντασίαν τῆς ἴδιας σειρᾶς καθὼς κείνη πού μᾶς μιλά γιά μιὰν οὐσία πού βρίσκεται χωμένη νὰπὸ κάτω ἀπὸ τὰ πράματα καὶ πού ὁ Lotze τήννε ξίδειξε τελειωτικά σφαλτή».

*

Ἄς ἔρθουμε τώρα στὸ δεύτερό μας θέμα. Ὁ κ. Σκληρὸς μᾶς λέει: « Ἀντικειμενικῶς μόνο ἡ ἐξέλιξη ὑφίσταται ἡ ὁποία μένει ἡ ἴδια γιά ὅλους, γιὰτὶ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ κανένα, ἔχει δικούς της σιδερένιους νόμους, πού σιγὰ σιγὰ ὁδηγοῦν τὴν κοινωνία ἀπὸ τὴ μοιραία στὴν ἐλεύθερη κατάστασή της».

Ἄπὸ αὐτὰ τὰ λόγια δὲν εἶναι δύσκολο νᾱ συμπεράνη κανεὶς πὼς ἡ Ζετυλιζία ἔχει δική της αὐτότελη ὑπόσταση, πὼς εἶναι κάτι χωριστὸ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, πὼς εἶναι ἐπιφανόμενο τυραννικό, κάτι πού ἀλλάζει τὸν κόσμο ἔτσι πού θέλει κείνο, ἓνας θεὸς κι αὐτὸς δίχως ὀλύμπια καταγωγὴ καὶ δίχως ράσσα, μὰ θεὸς πάντα ἀφοῦ αὐτὸς καὶ μόνος πλάθει τίς μοῖρες καὶ κανονίζει τὰ μελλούμενα.

Κι ἀμέσως θὰ δοκιμάσω νᾱ ξαφνίσω τὸν κ. Σκληρὸ λέγοντας πὼς τὴν ἔννοια τῆς Ζετυλιζίας τὴν ἔκανε ὁ ἄνθρωπος καὶ δὲν ὑπάρχει ὄξω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο. Γιατὶ κι αὐτὴ σάν ὅλους τοὺς ἐπιστημονικούς κανόνες εἶναι κατασκευάσμα τοῦ ἀνθρώπου κι ὄχι ἀντικειμενικὴ ἀλήθεια, εἶναι τρόπος μελέτης κι ὄχι ἐσωτερικὴ ὄντοσύνη κι ἀξίωμα ξηγητικό τῆς ζωῆς. Κι ἀκόμα πιδ μακριὰ θὰ πάω λέγοντας ὅτι ἀντικειμενικὴ ἀλήθεια γιά μᾶς δὲν ὑπάρχει. Ὑποκειμενικῶς μόνο ξέρουμε ἀλήθειες.

Τέτοιοι ἀφορισμοὶ θένε καὶ κάποια βásiμη ἀπόδειξη. Καὶ πρῶτα θὰ ξετάσουμε τὸ θέμα ἂν ἀλήθεια ἡ Ζετυλιζία εἶναι σιδερένιος κι ἀπόλυτος νόμος. Καὶ γιά νᾱ τὸ δείξουμε αὐτὸ θὰ πασιόσουμε νᾱ φανερώσουμε ἂν ἄλλη καμιά δύναμη ὄξω ἀπὸ τὴν Ζε-

τυλιζία ἐνεργῇ στὴ ζωὴ, ἂν αὐτὴ ἡ δύναμη εἶναι μηχανικὴ γιά θεληματικὴ, κι ἂν πάλι τὸ δεύτερο ἀληθεύῃ θὰ ἔχουμε νᾱ δοῦμε ἂν ἡ θεληματικὴ αὐτὴ ἐνέργεια εἶναι ἀπὸ τίς πνευματικὲς κατηγορίες πού ξέρουμε ἢ ἂν πρέπει νᾱ τήνε βασίσουμε σὲ καμιά ὑποθετικὴ τηλεολογικὴ ἔννοια ἔλλου εἶδους.

Ὁ Δαρβίνος θέλησε νᾱ δείξῃ πὼς οἱ συναρμογῆς κ' οἱ συνακόλουθες μεταλλαγῆς στὸ ζωικό κόσμο εἶναι καὶ δυνατῆς καὶ πιθανῆς δίχως γι' αὐτὸ νᾱ χρειάζεται νᾱ παραδεχτοῦμε τὴν ὑπαρξὴ κάποιας ἀνεξάρτητης θέλησης πούνᾱ ἐπιβλέπῃ τὸ μηχανισμό τῆς συναρμογῆς. Γιά νᾱ τ' ἀποδείξῃ αὐτὸ εἶχε νᾱ προῦποθέσῃ δυὸ πράματα:

1) Τὴν ὑπαρξὴ ἀλλαξοσύνης στοὺς ζωικούς ὁργανισμούς, καὶ

2) Τὸν πόλεμο συναμεταξύ τους πού κάνει τοὺς πιδ κατάλληλους νᾱ ἐπιζήσουν καὶ πού σύνωρα ξεκαθαρίζει τοὺς πιδ ἀκατάλληλους.

Παραδέχτηκε κιόλας πὼς ἡ ἀλλαξοσύνη τῶν ὁργανισμῶν εἶτανε τέτοιαν λογῆς ὥστε νᾱ αἰτιολογῇ τυχερῆς ἀλλαγῆς πρὸς κάθε μορφή καὶ πὼς οἱ αἰτίες τῆς ἀλλαγῆς δὲν εἰσοῦσανε ἓνα εἶδος ἀλλαγῆς ἀντὶς ἄλλο. Μ' ἄλλα λόγια βασίστηκε στὴν ὑπόθεση πὼς ἡ φύση γεννοβολᾷ ἀναρίθμητες ἀλλαγῆς κάθε λογῆς κι ὅτι ἀπ' αὐτῆς μερικῆς—πολύ λίγης—συναρμόζονται μὲ τοὺς τριγύρω ὄρους τῆς ζωῆς. Ὁ πολὺ πιδ μεγάλος ἀριθμὸς τους δὲν προσαρμονίζεται κ' ἔτσι χάνεται δίχως διαδοχῆ. Ἡ Φυσικὴ Σεχωρισία ξεδιαλέγει τοὺς συναρμοστικούς ἀπὸ τοὺς ἀναρμόστους τύπους κ' ἔτσι καταντᾷ οἱ ὁργανισμοὶ νᾱ ξεειδικεύονται ὁλοένα καὶ νᾱ συνταιριάζονται μὲ τοὺς ὄρους τῆς ζωῆς. Τὸ σύστημα αὐτὸ εἶναι καθαρὰ μηχανικὸ καὶ δὲν προῦποθέτει καμιά διανοητικὴ ἐνέργεια. Ὅμως ἐδῶ ξεφυτρώνουνε ἀντιλογίες:

1) Γιατὶ κ' ἡ διάνοια νᾱ μὴ συντελῇ κι αὐτὴ στὸ νᾱ ἐπιζοῦνε οἱ πιδ ζυπνοί, οἱ πιδ θεληματικοί; Εἶναι βέβαιο πὼς γιά μᾶς—κ' ἴσως γιά ὅλα τὰ ζῶα, μὰ πάντα γιά τ' ἀνώτερα—ἡ διανοητικὴ ἐνέργεια εἶναι πηγὴ συναρμογῆς. Εἴμαστε σιγούροι πὼς δὲν εἴμαστε ὅλως διόλου αὐτόματα. Ἐχουμε συνείδηση καὶ μᾶς φαίνεται πὼς ἔχουμε καὶ θέληση. Μὰ κι ἂν παραδεχτοῦμε πὼς ἀλήθεια εἴμαστε αὐτόματα—κατὰ τὴ θεωρίαν τοῦ ψυχοφυσικοῦ παραλληλισμοῦ—μιὰ παραξένη δυσκολία βγαίνει στὴ μείση βασιμένη κι αὐτὴ ἴσια ἴσια πάνω στὸ δαρβινικό ἀξίωμα. Ἄν, καθὼς λέν, ἡ διάνοια δὲν ἔχει ἐπιζήσιμη ἀξία, ἂ δηλαδὴ δὲ συντελῇ στὴν προκοπὴ τῆς συναρμογῆς, πὼς ἔλαχε καὶ μέστωσε τόσο; Κατὰ τὴ δαρβινικὴ θεωρίαν μόνο ἐπιζήσιμες ἰδιότητες στεριώνονται καὶ μεγαλώνουν. Κ' ἡ διάνοια γιά νᾱ ζήσῃ καὶ νᾱ θεριέψῃ τόσο φαινομενικὰ πρέπει δίχως ἄλλο νᾱ ἔχῃ τέτοια ἀξιοσύνη.

2) Τὸ δεύτερό μας ῥῶτημα στέκει ἂν ἀλήθεια ἡ ἀλλαξία εἶναι ἀπροσδιόριστη καὶ τυχερὴ καθὼς τήνε βάπτισε ὁ Δαρβίνος. Δὲν ξέρουμε τάχα τίποτε γιά τίς αἰτίες τῆς; Ἄπὸ πού νᾱ ἔρχονται οἱ ἀλλαγῆς, πὼς φανερώνονται; Εἶναι στ' ἀλήθεια τῆς τύχης γεννήματα ἢ μήπως δουλεύῃ καὶ δῶ κάποιο νόμος ψηλότερος κι ἀπὸ τὴν Ζετυλιζία καὶ Σεχωρισία; Αὐτὰ ὅλα μᾶς τ' ἀφίνει ἀναπάντητα ὁ δαρβινισμός.

Τὸ οὐσιαστικὸ πού θὰ σημειώσουμε τώρα εἶναι πὼς ἡ δαρβινικὴ προῦπόθεση τῆς ἀπροσδιόριστης ἀλλαγῆς εἶναι δικιολογημένη ὅσο τὴν ἐννοοῦμε σάν ὄργανο μεθοδολογικὸ γιά τὴν ἔρευνα καὶ γιά τὸ δούλεμα τῆς θεωρίας τῆς Φυσικῆς Σεχωρισίας. Ὅμως ἔχουμε τὸ δικαίωμα νᾱ ῥωτήσουμε ἂν ἀντιφεγγίξῃ πραγματικὴ ἀλήθεια.

Ἄπὸ τὴν ἐπιστημονικὴ ἐργασία πού μῆκε στὸ σκοπὸ τὰ τελευταῖα τούτα χρόνια ἔχει φανερωθῇ ὅτι μερικῆς ἐπιπορῆς (πού πρῶτος ὁ Lamarck τίς ἀγνάντεψε) ἀναγκαστικὰ ἐνεργοῦνε καὶ στὸν ἀριθμὸ καὶ στὸ χαραχτήρα καθὲ ἀλλάξιας. Οἱ ζωντανὸ ὁργανισμοὶ μένουνε πάντα ὑπάκουοι στοὺς γενικούς φυσικούς καὶ χημικούς νόμους κ' ἔτσι αὐτοὶ ἐμποδίζουν τὸ ἀπροσδιόριστο τῆς ἀλλαγῆς. Εἶναι κιόλας πολὺ πιθανὸ πὼς προκαλοῦνε ὁρισμένα ἀποτελέσματα στοὺς ὁργανισμούς κ' ἔτσι προσδιορίζουνε ὁρισμένη σειρά στὴν ἀλλαξία. Βλέπουμε ἄξια πὼς ὁ νόμος τῆς βαρύτητας δὲν ἀφίνει τοὺς γήινους ὁργανισμούς νᾱ ξεπεράσουνε κάποιο μέγεθος, τὸ ἴδιο περὶπου τυχαίνει καὶ μὲ τὴ θερμοκρασία.

Ἄν ὅλ' αὐτὰ μᾶς φανθῶνε σωστὰ τότε λογικὸ μᾶς ἔρχεται νᾱ ποῦμε πὼς ἡ βασιλεία τοῦ νόμου τῆς Φυσικῆς Σεχωρισίας δὲν εἶναι ἀποκλειστικὴ καὶ πὼς ὁ νόμος αὐτὸς δὲν εἶναι ἄξιος νᾱ ξεγήσῃ καθὲ τί κι ὅτι δὲν ἀποτελεῖ τὸν κατάλογο τῶ συντελεστών πού εἶναι λογικὰ παραδεχτοὶ στὴν ὁργανικὴ Ζετυλιζία.

Μερικούς τέτοιους συντελεστῆς ξεχωριστοὺς ἀπὸ τὴ Φυσικὴ Σεχωρισία τοὺς παραδέχονται καὶ οἱ ἴδιοι οἱ Δαρβινιστᾶδες—καθὼς τὸ γεωγραφικὸ ἀπομονάχισμα, τὴ φυλογενικὴ ξεχωρισία, τὴν κληρονομικὴ ἐνέργεια τῆς χρήσης καὶ τῆς ἀχρησίας. Ἄλλους πάλι καθὼς τὴν ἀίσταντικότητα τῶν ὁργανισμῶν καὶ τίς συνειδητῆς τοὺς ἐνέργειες γιά νᾱ πετύχουνε δικούς τοὺς σκοπούς, δὲν τοὺς ἀναγνωρίζουνε μὰ τοὺς νομίζουμε ἄξιους νᾱ συζητηθῶνε. Ὅμως τί ρόλο τέτοιοι συντελεστῆς ἀληθινὰ παίζουνε στὴν ἱστορία τῶν ὁργανισμῶν εἶναι θέμα πού δὲ δικαστικὸ ἀκόμα καὶ δὲν μπορεῖ νᾱ καθοριστῇ ἀπὸ σήμερα. Φτάνει γιά τὸ ἐπιχείρημά μας ἡ ἀναγνώριση πὼς δὲν εἶναι μεθοδολογικὰ ἀπαράδεχτοι.

Ἄπὸ δῶ προχωροῦμε σὲ κάτι γενικώτερο. Τοῦλοῦμε νᾱ ποῦμε ὅτι ὁ Δαρβινισμὸς ἴσια ἴσια δὲν ἀποδειχίνει τὸ κύριο σημεῖο—τὴν Ὁργανικὴ Ζετυλιζία. Οἱ δαρβινικοὶ συντελεστῆς ξεχωρίζουνε μερικούς ὄρους πού παρακολουθοῦνε τὴν Ζετυλιζία τῶν ὁργανισμῶν, ὅμως μέσα τους δὲν ἔχουνε τίποτε πού ἀναγκαστικὰ νᾱ αἰτιολογῇ τὴν Ζετυλιζία. Τὸ μόνο πού λένε εἶναι πὼς ἡ Φυσικὴ Σεχωρισία εἶναι γενικός ὄρος πού κλείνει μέσα του καθὲ ζωικό φαινόμενο εἶτε Ζετυλιζία εἶτε ὄχι. Μπορεῖ νᾱ εφαρμοστῇ σὲ εἶδη πού ἀλλάζουνε καθὼς καὶ σὲ εἶδη πού μένουνε ἀσάλευτα. Ἡ ἐνέργεια τῆς Φυσικῆς Σεχωρισίας δὲν ἔχει ἀναγκαστικὸ ἀκολουθῆμα ὅτι ἀνεξαιρετὰ καθὲ ζωικός τύπος θὰ μεταμορφιστῇ. Ἐχουμε τὸ παράδειγμα ἐνός μικροῦ ἀριθμοῦ ὁργανισμῶν καθὼς τὸ Νκυτίλο, τὴ Lingula, τὸ γένος Foraminifera, πού δὲν ἀλλάζανε ἀπὸ τοὺς πρωτινοὺς γεωλογικούς καιρούς. Καὶ γενικώτερα μπορεῖ κανεὶς ἴσως νᾱ γνωμοδοτήσῃ ὅτι τὸ πιδ συνηθισμένο ἀποτέλεσμα τῆς Φυσικῆς Σεχωρισίας εἶναι ἡ σταθεροσύνη τοῦ εἶδους κι ὄχι ἡ Ζετυλιζία.

Τὸ ἐπιχείρημα μπορεῖ νᾱ τραβήξῃ ἀκόμα πιδ μπροστὰ δείχνοντας πὼς ὄχι μόνο προδευτικὴ Ζετυλιζία μὰ καὶ Ζεφυλισμὸς παρουσιάζεται στὴ ζωὴ μὲ τὴ βοήθεια πάντα τῆς ἀλλαξοσύνης καὶ τῆς Φυσικῆς Σεχωρισίας. Εἶναι ἀρκετὰ φανερὸ πὼς στὸ σύνολο ἡ ζωὴ εἶδεξε πρόοδο: ὅμως αὐτὸ πού θέμε νᾱ νᾱ τονίσουμε εἶναι πὼς πρόδο καὶ πισογύρισμα μὰ ζι δουλεύουνε κκτω ἀπὸ τὴν πατριαρχικὴ εὐλογία τοῦ νόμου τῆς Φυσικῆς Σεχωρισίας. Πὼς λοιπὸν ἐμεῖς νᾱ λέμε ὅτι χρωστοῦμε τὸ καλητέρεμα στὴ Φυσικὴ Σεχωρισία καὶ νᾱ τῆς δείχνουμε τυφλὴ πίστη;

Πιο σωστό πρέπει να μας φαίνεται το συμπέρασμα πως οι ειδικές αλλαγές που πλάσανε με τον καιρό τις σημερινές ζωικές μορφές δεν είναι δυνατό να έχουνε για αίτια ένα νόμο ανάλλαχτο κάθε ζωής: πρέπει να τήνε βρούμε την αίτια σε δυνάμεις που ίσως να μη δουλεύουνε ξακολουθητικά μα που μεταχειριστήκανε σαν οργανό τους τη Φυσική Ξεχωρισιά. Κ' έτσι ξεκαθαρίζεται η έννοια πως χρειάζεται να υποθέσουμε στη ζωή κάποιο συντελεστή άλλο κοντά στη Φυσική Ξεχωρισιά. Μερικοί προτείνουνε την ύπαρξη κάποιας πνευματικής αρχής κι ο Δαρβινισμός ύστερα από την κριτική που του κάναμε δε, μπορεί βέβαια ν' αποκλείση μια τέτοια υπόθεση, όμως είμαστε πρόθυμοι να τ' υπολογίσουμε πως η επιστήμη ακόμα δεν άπαντησε την απόδειξη ούτε καν τ' άχνάρια της παρουσίας καμιάς τέτοιας αρχής.

Άλλος ένας λογικός περιορισμός του Δαρβινισμού είναι ακόμα πιο θεμελιώδης. Είδαμε πως ο Δαρβινισμός δε μας δίνει καμιά θεωρία για την αρχή της αλλαγής, πως ούτε φέρνει αναγκαστικά στη μεταλλαγή των ειδών, πως ούτε υπονοεί την καλύτερη της συναρμογής ούτε μπορεί να ζητήσει το φαινόμενο της πρόοδος. Μα πάρα πέρα και παρά πάνω απ' όλ' αυτά δεν ζηγεί και την αρχή της συναρμογής. Λίγη συλλογή θα μας φωτίση να δούμε ότι χρειάζεται να προϋπάρχη ένα κάποιο ποσό συναρμογής προτού αρχίση να δουλεύη ο νόμος της Φυσικής Ξεχωρισιάς. Μ' άλλα λόγια πρέπει πρώτα να υπάρχουν οι κατάλληλοι πρὶ γίνη δυνατό να ξεχωριστούνε και να επζήσουνε οι πιο κατάλληλοι. Για να γίνη ξεδιαλεγκός ανάγκη να υπάρχουν οργανισμοί κ' ένας οργανισμός για να ζή χρειάζεται να είναι κιάλας συναρμοσμένος με τους όρους της ζωής. Καθώς άλλαζον όμως οι όροι της ζωής βλέπουμε ότι μερικοί οργανισμοί έχουνε την αξιοσημνη να συναρμολογούνται με τους νέους όρους και πάλι πως άλλοι δεν την έχουνε αρκετή η και καθόλου κ' έτσι χάνονται από το πρόσωπο του κόσμου. Αυτόνα το μηχανισμό τότε στολίζουμε με τ' όνομα Φυσική Ξεχωρισιά, όμως τ' όνομα δε μας φανερώνει γιατί μερικοί οργανισμοί να είναι πιο ζήσι από άλλους στο να συναρμολογούνται σε άλλαγμένους όρους ζωής.

Κι αν τώρα κοιτάζουμε σπουδαστικά τη σκάλα της ζωής θα παρατηρήσουμε πως τότε μόνο βρίσκουμε ουσιαστική οργανική καλύτερη σα φτάσουμε σε οργανισμούς που φανερώνουνε την ύπαρξη διανοητικής δύναμης. Μόλις παρουσιαστούνε όντα που έχουνε μπροστά τους σκοπούς, που καταλαβαίνουνε τί γι' αυτούς είναι καλό κι ωφέλιμο, που θυμούνται και στοχάζονται, που πλάθουνε ιδανικά καλύτερης ζωής, άμεσως βλέπουμε να θεμελιώνεται και να ενεργή μια τάση, σκεδόν ίσως μια έξουσία, που θέλει όχι μόνο τη ζωή όπως βρίσκεται και είναι, μα καλύτερη, πιο γεμάτη, πιο ζετυλιγμένη.

Ίσως να ερωτηθῆ—και ποιά είναι; τέλος του Δαρβινισμού η αξία; Θ' απαντήσουμε: Η αξία του στέκεται στο ό,τι θεμελίωσε μια για πάντα τη γενική και σημαντική αλήθεια πως η Φυσική Ξεχωρισιά είναι όρος της οργανικής ζωής. Καθώς όμως το δείξαμε και παραπάνω ο Δαρβίνος, έκανε μια τολμηρή αφαίρεση για να καταφέρει να συμπιάση αυτήνη την αλήθεια. Ξεμονάχιασε δηλαδή το συντελεστή—τη Φυσική Ξεχωρισιά—που ήθελε να μελετήσει και σύγκαιρα έκανε την υπόθεση πως όλοι οι άλλοι συντελεστές μένουν ούδέτεροι και βουβοί. Μα

έτσι και τ' αποτέλεσμα μιας τέτοιας μελέτης καταντῆ κι αυτό μιαν αφαιρεμένη έννοια.

Ας τὸ πούμε κι αλλιώς γιατί αυτό είναι τὸ κεντρικὸ σημεῖο πὸν θέμε νὰ φωτίσουμε. Γιὰ ν' ἀποφύγη ὁ Δαρβίνος τὴς δυσκολίες πὸν θὰ τὸν κουτουλούσανε ἀν παραδεχότανε ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς πὸς ὁ πᾶρχει κάποια ὀρισμένη τάση ἀλλαξιάς, προτίμησε νὰ προϋποθέση ὅτι γενικῶς ἡ ἀλλαξιά δὲν παίρνει κανένα ὀρισμένο δρόμο, κι ἔχει μόνο αὐτὸ μα πὸς κιάλας οἱ ἀπροσδιόριστοι ἀλλαξιάς εἶναι καὶ τυχερές. Μ' ἄλλα λόγια πῆρε τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴν ἐξετάζη ἀπὸ πού ἔρχονται οἱ ἀλλαξιάς. Δὲν τὸν κατηγοροῦμε γι' αὐτὸ γιατί ἂν ἡ ἀνάλυση γίνεταί προσεχτικῶς τέτοιοι κανόνες—περισπωτικοὶ τῆς ἀλήθειας—ἐφαρμολογούνται ἀρκετῶς καλῶς καὶ στὰ πράγματα. Ὡς τόσο δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε πὸς ἡ θεμελιώδης βῆσιν τοῦ Δαρβινισμοῦ εἶτανε ἀρχικῶς μεθοδολογικῆ, δηλαδὴ τέτοιας λογῆς ἀπλοποίηση τῶν πραγμάτων πὸν νὰ βοηθῆ τὴν ἀνάλυση καὶ νὰ εὐκολύνη τοὺς συλλογισμοὺς. Ὅλες οἱ ἐπιστήμες καθημερινῶς μεταχειρίζονται αὐτὴ τὴν τέχνη καὶ γιὰ νὰ κάνουμε τὸ νόημα μᾶς πιὸ φανερό θ' ἀναφέρουμε κι ἄλλο παράδειγμα παρμένο ἀπὸ τὴν πολιτικὴ οἰκονομία.

Ἡ οἰκονομολογικὴ ἐπιστήμη βασίζεται στὴν προϋπόθεση τοῦ οἰκονομικοῦ ἀνθρώπου—δηλαδὴ προϋποθέτει: 1) ὅτι ὁ ἀνθρώπος εἶναι ἀπόλυτα δουλεπτής, ὅτι κανενὸς εἶδους συγκίνηση δὲν τὸν ζετραβᾷ ἀπὸ τὴ δουλειᾶ του.—2) ὅτι εἶναι ἀπόλυτα ζυπνός, ὅτι πάντα ξέρε: τὰ πιὸ ἀποτελεσματικὰ μέσα γιὰ τὸ σκοπὸ του, ὅτι πάντα βγαίνει ἀπὸ τὴ δουλειᾶ του τὴν πιὸ μεγάλη ὠφέλεια πὸν γίνεται, καὶ 3) ὅτι εἶναι ἀπόλυτα ἐγωιστῆς καὶ πὸς κανενὸς εἶδους συλλογῆ δὲν ἔχει τὴ δύναμιν νὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ εἶναι παντοῦ καὶ πάντα τέλεια πλουτοφόρα μηχανή.

Ἡ ἀπλοποίηση αὐτὴ σταθῆκε πολὺ χρήσιμη γιὰ νὰ μελετηθοῦνε τὰ οἰκονομικὰ φαινόμενα στὴς κοινωνίες, ὅμως κι αὐτὴ μένει μιᾶ μεθοδολογικὴ ὑπόθεση καὶ δὲν εἶναι σωστὸ νὰ τῆς δώσουμε τὸ δικαίωμα νὰ καθιερωθῆ τὴν πολιτικὴ οἰκονομία ὡς πραγματικὴ ἀλήθεια. Οἱ περισσότεροι κοινωνιολογοὶ ὡς τόσο τὸ ξέχασαν αὐτὸ καὶ με βῆσιν ἕνα φάντασμα—τὸν οἰκονομικὸ ἀνθρώπο—συνεφαστήκανε μὲσα σὲ κοσμοσώτρες μ' ἀπλερες κοινωνικὲς θεωρίες. Καὶ τυχαίνει σ' ὅλες τὴς ἐπιστήμες ν' ἀπολησμονοῦνε οἱ σοφοὶ πὸς ὅλες αὐτὲς οἱ προϋποθέσεις εἶναι μεθοδολογικὲς καὶ πὸς δὲν εἶναι ἀναγκαστικῶς ἀληθινὲς ἐπειδὴ σταθῆκανε βολικὲς γιὰ νὰ μελετηθοῦνε τὰ πράγματα. Ἡ ἐπιστημονικὴ εἰδωλολατρεία ἐδῶ ἔχει τὴν πηγὴ τῆς.

Ἡ ἀφαιρεμένη έννοια τοῦ οἰκονομικοῦ ἀνθρώπου εἶναι κιάλας καλὸ παράδειγμα γιὰ νὰ δοῦμε σὲ τί ἀποτελέσματα μᾶς σπρώχνουνε κάποτε οἱ ἀκρίσιες καὶ τὰ βιαστικὰ τῆς πίστες. Φτάνει καὶ μιᾶ ματιὰ νὰ ρίξουμε γύρω μᾶς γιὰ νὰ ξαφριστοῦμε με τὸ κκὸ πὸν προξένησε τὸ εἶδωλο τοῦ οἰκονομικοῦ ἀνθρώπου. Ξεαρβαλώνει ὀλοένα τὴν πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ συνοχὴ καὶ ξεριζώνει κάθε ἠθικὴ νομοθεσία. Κι ἄθελα γίνεται ἡ αἰτία ἀντίδρασης πὸν κατατρακυλᾷ πρὸς τὸν ἐπαναστατικὸ σοσιαλισμὸ.*)

*) Θὰ σημειώσω ἐδῶ καὶ μιαν ἄλλη ἀπορία μου. Ὁ κ. Σκληρὸς μᾶς ὀρίζει πὸς ἡ Ξετυλιξιά ἔχει σιδερένιους νόμους καὶ πὸς ὀδηγεῖ τὴν κοινωνίαν ἀπὸ τὴ μοίρα στὴ λεύτερη κατάστασὴ τῆς. Μὰ πὸς μποροῦνε νὰ σταθοῦνε μαζὶ ἡ σιδερένια Ξετυλιξιά κ' ἡ λεύτερη κοινωνία; Μήπως ἡ Ξετυλιξιά σταματᾷ σὰ γίνῃ ἡ κοινωνία λεύτερη ἢ μήπως ὁ ὀρος «λευτεριά» δὲν εἶναι ἀκριβολογία; Κι ἂν πάλι κ' ἡ λεύτερη κοινωνία εἶναι κι αὐτὴ κάτι μοιρατὸ καὶ σιδερογεννημένο γιατί νὰ χαλοῦμε τὰ κεφάλια μᾶς με τῶσες πολε-

Τὸ πόρισμα τῆς κριτικῆς μᾶς βγαίνει τῶρα ἔτι ὁ Δαρβινισμός, καθὼς ὅλοι οἱ μηχανικοὶ νόμοι τῆς Ξετυλιξιάς, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ νόμο τοῦ Spencer γιὰ τὴν ξειδίκεψη, σταματοῦνε στὸ ἴδιο σημεῖο—στὴν ἀποτυχία τους νὰ ζηγήσουνε τὸ ἱστορικὸ κινούμενο τῆς πρόοδος. Κ' ἐτσι βρισκοῦμαστε μπροστὰ σὲ δίλημμα—ἢ πρέπει νὰ παραδεχτοῦμε τὴν ὑπαρξη κάποιοῦ ἄγνωστου μηχανικοῦ νόμου τῆς ξετυλιξιάς πὸν νὰ μᾶς αἰτιολογῆ τὴν πρόοδο ἢ πρέπει νὰ καταφύγομε στὴν πεποίθηση πὸς ἡ διανοητικὴ ἐνέργεια συμπιάνει στὴ μόρφωση τῶν νόμων τῆς ζωῆς καὶ πὸς δὲν εἶναι ἴσως κι ἀπίθανο νὰ κρύβεται μέσα στὴ φύση κάποιος τηλεολογικὸς σκοπός.

Ὁ καθένας μπορεῖ νὰ δικλέξη ὅ,τι προτιμᾷ. Καὶ θὰ προτιμήσῃ τὸ πρῶτο ἢ τὸ δεύτερο κατὰ τὴν ἰδιοσυγκρασία του—ἂν εἶναι σκληρόμυαλος θὰ πᾶη με τὸ μηχανικὸ ἔμπειρισμό, ἂν εἶναι μαλακόμυαλος θ' ἀκκουπήσῃ στὴν τηλεολογικὴ πίστη.

*

Ἀπὸ δῶ μᾶς ἀνοίγεται ὁ δρόμος πρὸς τὸ γενικώτερο θέμα τῆς Ἀλήθειας.

Οἱ περισσότεροι συνηθίζουμε νὰ φαντάζονται τὴν ἀλήθειαν ὡς κάτι ἀντικειμενικὸ κι ἀμετάβλητο κι ὁ πιὸ κοινὸς ὀρισμός τῆς εἶναι: ἀλήθεια = συμφωνία ἢ ἀντιστοιχία ἢ συνταίριασμα τῆς ἰδέας με τὴν πραγματικότητα. Κι ἀφίνοντας ἀλάργα τὴν ἐξέταση τῆς ἔννοιας τῆς πραγματικότητας θὰ πάμε ἴσια στὸ εῴτημα—Πὼς θὰ γνωρίσουμε ἂν ἡ ἀλήθεια ταίριαζῇ γιὰ συμφωνί με τὸ πραγματικὸ ἀντικείμενο; Γιὰ νὰ δικάσουμε αὐτὸ τὸ εῴτημα πρέπει νὰ μπορούσαμε νὰ παραβάλουμε τὴν ἰδέαν καὶ τὴν «πραγματικότητα» καὶ νὰ τὴς ἀντικρίσουμε τὴν καθε μιᾶ χωριστὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ὅμως αὐτὸ φαίνεται ἀδύνατο.

Ἦ υπάρχουνε κι ἄλλοι ὀρισμοὶ τῆς ἀλήθειας ὅμως γιὰ ν' ἀποφύγω μακρῶς μεταφυσικοὺς συλλογισμοὺς θὰ περιοριστῶ ν' ἀναφέρω μόνο τὴν ἔννοια πὸν δίνει σήμερα στὴν ἀλήθειαν ἡ κριτικὴ τοῦ πραγματισμοῦ. Οἱ πραγματιστῆς λένε πὸς ἀλήθεια εἶναι τ' ὠφέλιμο, τὸ ἀποτελεσματικὸ, ὅ,τι δηλαδὴ ἡ πραχτικὴ πείρα μᾶς δείχνει ὅτι μπορεῖ νὰ δουλέψη. Κι αλλιώς—ἀληθινὲς ἰδέες εἶναι κείνες πὸν μπορούμε ν' ἀφομοιώσουμε, νὰ ξακριεώσουμε, νὰ συμπαραστήσουμε καὶ νὰ βροῦμε ὠφέλιμες στὴν ἐφαρμογή.

Στὸ σχολεῖο μάθαμε ὅτι ἡ ἀλήθεια προϋπάρχει καὶ ὅτι ὁ ἀνθρώπος τήνε βρίσκει. Ὁ πραγματισμὸς λέει—ὄχι, δὲν ξέρομε ἂν ἡ ἀλήθεια προϋπάρχη. Αὐτὸ πὸν ξέρομε εἶναι πὸς ὁ ἀνθρώπος φτεῖναι ἀλήθειες, δηλαδὴ νόμους πὸν ἔχουνε ἀξία γιὰ τὴ δικὴ του ζωὴ. Ὅλες οἱ ἀλήθειες του εἶναι ξετιμησες ἀξίας καὶ πλάθονται με τὴν πείρα. Κι ὄχι μόνον πλάθονται ἀπὸ τὸν ἀνθρώπο μα κι ἀλλάζονται ἀπ' αὐτόνα με τὸν καιρό. Καινούριες παρατήρησες τότε φέρνουνε νὰ βρίσῃ καινούριες ἀλήθειες κι αὐτὲς πάλι τὸν ἀναγκάζουνε ν' ἀλλάξη καὶ νὰ ξαναταίριαζῇ ὀλάκρο τὸν ὄγκο τῶν ἀληθειῶν πὸν ἔχει μαζεψῆ:

μικὲς καὶ νὰ σκοτωνοῦμαστε στὸν ἄγωνι τῆς ζωῆς; Δὲν εἶναι καλύτερο νὰ σταματώσουμε τὰ χέρια μᾶς καὶ ν' ἀφίσομε αὐτοὺς τοὺς περίφημους νόμους τῆς ξετυλιξιάς νὰ μᾶς κάνουν ὅ,τι θένε; Κ' ἴσως ὅλη μᾶς ἡ διαφορά ἐδῶ νὰ εἶναι, γιατί ἐμεῖς πιστεύουμε πὸς ὁ ἀνθρώπος εἶναι κι αὐτὸς νόμος τῆς φύσης, πὸς ὅσο ἡ φύσι, ἐνεργεῖ πάνω του ἄλλο τόσο κι ὁ ἀνθρώπος ἐνεργεῖ πλάθοντας τὴ φύση. Τὸ ξέρομε πὸς αὐτὸ δὲν εἶναι ἀκόμα ἀποδειγμένο ἐπιστημονικῶς, μα κάθε φιλοσοφία χρειάζεται κατὰ βῆσιν κάποια πίστη—κ' οἱ πιὸ σκληροὶ ἐπιστήμονες σὲ μιᾶ πίστη κι αὐτοὶ βασίζονται, ἐηλαδὴ τὸν κόσμο τὸν ἀντικειμενικὸ.

κιάλας. Και δώ εφαρμόζεται πάλι ο νόμος της ξεχωριστής γιατί ο άνθρωπος κείνος μόνος τις αλήθειες φυλάγει και θησαυρίζει που τις βρίσκει ωφέλιμες γι' αυτόν, δηλαδή μένουν υποκειμενικές — με χαρακτήρα όμως γενικό πάντα γιατί το ξεδιάλεγμα δεν το κάνει μόνο το άτομο μά' η κοινωνία.

Και να μη νομίσω κανείς πως μια τέτοια θεωρία άνοίγει την πόρτα σε κάθε ιδιοτροπία και κάθε φαντασία. Είναι ίσα ίσα πολύ δύσκολη. Από τη μια μεριά τήνε βαστά το σύστημα των αληθειών που στα περασμένα ξεστράγγισε ο άνθρωπος από τη ζωή κι από την άλλη τήνε περιορίζουν τα φαινόμενα του τριγύρω κόσμου μελετημένα πάντα με τους μεθοδολογικούς νόμους της επιστήμης — δηλαδή την κοινωνική ωφέλεια — κι όχι παρατημένα στα καπρίτσια της ιδιωτικής ιδεολογίας ή τρέλλας.

Αν ποτέ οι αλήθειες όλες συνενωθούν σε μιαν αλήθεια που να συνταυτίζεται με την πραγματικότητα τότε θα βρεθῆ κ' η αντικειμενική αλήθεια. Ίσα με τότες όμως μόνο πάτημα έχουμε τις υποκειμενικές αλήθειες και τίποτε παρά πάνω.

Κ' έτσι γίνεται φανερό πως ο πραγματισμός βλέπει την απόλυτη αλήθεια μπροστά ενώ οι πελλίες θεωρίες τήνε φαντάζονται πίσω αιώνας και πρού πάρχουσα και χωριστή από τον άνθρωπο.

Το πρακτικό συμπέρασμα που πρέπει να ξεσηκώσουμε είναι πως οι αλήθειες αλλάζουν και ξετυλιγούνται, πως κ' οι νόμοι της φύσης (δικά μας επινόηματα κι αυτοί για δικούς μας σκοπούς) δεν είναι άσάλευτοι μά' πως κι αυτοί δλοένα γίνονται. Κι αυτό θα σταματήσει πολλών ίσως τη δογματική δομή και θα ευκολύνη το θεμέλιωμα κάποιου κριτικού δισταγμού και θα μ'ε βοηθήτη να συνηθίσουμε την ιδέα πως κάθε γνώση είναι πρόσκαιρη και διαβατική.

Νομίζω γρέος μου να το ξαναπώ εδώ πως το έρθο του κ. Σκληρού εΐτανε μάλλον ή πρόφραση παρά ή αίτια που μ' έσπρωξε να ξανοιχτώ σε μεταφυσικά προβλήματα. Δεν ξέρω καλά καλά ποιές είναι οι ατομικές του γνώμες και μόνο μερικά σημάδια με οδηγήσανε να συμπεράνω πως ίσως κι αυτός να παραδέχεται την κοινή θεωρία πως οι νόμοι της επιστήμης είναι αλάθευτοι κι άσάλευτοι. Κ' ελπίζω πως τουτό μου το έρθο θα βοηθήση την προσπάθεια μερικών άλλων φίλων μου που κιάλας πασίανε να δείξουν ότι όσο ξελαργάσει ο κοινός νοός από την επιστήμη άλλο τόσο μακραίνει κ' η επιστήμη από την κριτική φιλοσοφία.

Αθήνα 3. 3. 08.

ΠΕΤΡΟΣ ΒΛΑΣΤΟΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έντοκοι καταθέσεις

Η Έθνική Τράπεζα δέχεται εντόκους καταθέσεις εις τραπεζικά γραμμάτια και εις χρυσόν, ήτοι εις φράγκα και λίρας στερλίνας; αποδοτέας εις ώρισμένην προθεσίαν ή διαρκείας.

Αι εις χρυσόν καταθέσεις και οι τόκοι αυτών πληρώνονται εις το αυτό νόμισμα, εις δ έγένητο ή καταθέσει εις χρυσόν ή δι' επιταγής όψεως (cheque) επί του έξωτερικού κατ' επιλογήν του όμολογούχου.

Το κεφάλαιον και οι τόκοι των όμολογιών πληρώνονται εν τώ Κεντρικώ Καταστήματι και τη αίτησει του καταθέτου εν ταις Ύποκαταστάμασι της Τραπεζής.

Τόκοι των καταθέσεων.

Table with 2 columns: Term (1)2, 2, 2 1)2, 3, 4) and Rate (ταίς 0)0 κατ' έτος δια καταθέσεις 6 μην., 1 έτ., 2 έτ., 4 έτ., 5 έτ.).

Αι όμολογίαι των εντόκων καταθέσεων εκδίδονται κατ' έκλογήν του καταθέτου όνομαστικαί ή ανώνυμοι.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ 29 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1908

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Main financial table with columns for 29 Φεβρουαρίου 1907 and 31 Ιανουαρίου 1908. Rows include Ταμείον, Εξωτερικοί λ)σμοί, Δάνειον προς την Έλληνικήν Κυβέρνησιν, Εθνικόν Γεωργικόν Θεσσαλικόν Δάνειον, etc.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Main financial table with columns for 29 Φεβρουαρίου 1907 and 31 Ιανουαρίου 1908. Rows include Μετοχικόν κεφάλαιον, Αποθεματικόν κεφάλαιον τακτικόν και έκτακτον, Τραπεζικά Γραμμάτια εν κυκλοφορίαι, etc.

Έν Αθήναις τη 7 Μαρτίου 1908.

Ο Διευθυντής του Λογιστηρίου Π. Α. ΚΟΥΤΣΑΛΕΗΣ

ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

το γραφείο (δρόμος Ζήνωνας 2 (πουλιούνται ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ το ένα και 1,25 φρ. χρ. για το έξωτερικό, τάκόλουθα βιβλία του ΨΥΧΑΡΗ «Τόνορο του Γιαννίρη» — του ΠΑΛΑΗ «Ηλιος και Φεγγάρι» — του ΦΩΤΙΑΔΗ «Το γλωσσικό ζήτημα και ή Εκπαιδευτική μας αναγέννηση» — του ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ «Ιστορία της Ρωμοσύνης», «Μαζώχτρα και Βρουκόλακα» και «Νησιώτικες Ιστορίες» — του Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΑΔΗ «Οι σκίε μου» — του ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ «Το Άνευχτήμο» (δράμα) — του ΗΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ «Θρησκεία και Πατριδα» — του ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ «Τα Πηλιά και τα Κινούρια» — του Γ. ΑΒΑΖΟΥ «Η ματιά» — του Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ «Ζωντανό και πεθαμένο» και «Ο Άσωτος» (δράματα) — του ΛΟΓΓΟΥ «Αδάρνης και Χλόη» (μεταφρ. Βουτιερίδη) — του ΕΥΡΗΣΙΑΔΗ «Η Μήδεια» (μεταφρ. Περγαλιτή) — του ΣΟΦΟΚΛΗ «Ο Αίας» (μεταφρ. Ζήνμου Σίδερη). Η ΙΑΙΑΔΑ μεταφρασμένη από τον Άλιξ. Πάλλη δρ. 2 και φρ. χρ. 2 1/2 για το έξωτερικό.

Ο ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΙΧΑΝΙΣΜΟΣ της κ. Άλεξάντρας Παπαδόσκου, χρυσοδεμένος, δρ. 1 1/2 και φρ. χρ. 2 για το έξωτερικό. ΤΟΥ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ «Ίαμβοι και Άνάπαιστοι» — «Τρισεύγενη» — «Γράμματα» — «Άσάλευτη Ζωή», 6 δρ. αντί 12 που πουλιούνται στα βιβλιοπωλεία. Για τις επαρχίες 6,50 και για το έξωτερικό 7 φρ. χρ. δίχως άλλο έξοδο για τα ταχυδρομικά. — «Ο δωδεκάλογος του Γύφτου», 3 δραχμές. — «Ο θάνατος του Παληκαριού» δρ. 1. ΤΟΥ ΙΔΑ «Μαρτύριοι και ήρωων αίμα» δρ. 2. ΤΟΥ Γ. ΜΑΡΚΕΤΙ Πλουτολογία (δρ. 1) — Κριτική του άδολου λογισμού του Κάντ (δρ. 1) — Τε δαμολογικό ζήτημα στην Άγγλία (λεφτά 50) ΤΟΥ ΑΕΑΝΤΡΟΥ Κ. ΠΑΛΑΜΑ τα «Ίερώτα τραγούδια» δρ. 1. ΤΟΥ ΕΡΜΟΝΑ «της Ζωής» δρ. 1. ΤΟΥ ΕΛ. ΓΙΑΝΙΔΗ «Γλώσσα και Ζωή» δρ. 2. ΤΗΣ κ. ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ «Από τον κόσμο του σαλονιού» δρ. 1.